

4945. 3243

Piibli-ramato
juttustamisfed.

Tartoliinäs, 1851.

3243

N°. 4945.

Piibli-ranato

intustamised.

Qastele

wannast ja uest seädusfest

wäljakirjutud.

Tartoliinas 1851 trüffitud

Slinmanni lesje ja C. Mattieseni kullo ja kirjabega,
ja seälsammas ka müakse.

Gegen den Druck dieser Schrift ist, nach vorgängiger
Durchsicht, von Seiten des Livl. Evang.-lutherischen Consi-
storiums nichts einzuwenden.

Riga=Schloß, den 13. December 1850.

P. Carlblom, Assessor Consistorii.

N° 3150.

Secretär Fliedner.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß nach
Beendigung desselben die vorschristmäßige Anzahl Exemplare
bei dem Dorpatschen Censur=Comité eingereicht werde.

Dorpat, den 2. Januar 1851.

Censor Samson.

3243

G e s t k ö n n e.

Sesinnane ramatoke, mis teie kätte, armsad lapsed, pakkutakse, juttustab teile lühhidelt wanna ja ue seäduſse ſündinud asjad. Tulge ja wadage! Noudke Jehowat ja temma tugge- wuſt, otsige temma palle allati. Pid- dage meles ta immeasjad, mis tem- ma teinud, temma immeteud ja ta kohtoasjad, mis temma ſu rākinud.

Jesus on ſe kirja tuum,
Geſt et Tedda pühha Waim
Wannast ni kui uest ka
Kirjaſ wöttab kuluta.

Äſſis,

5mal künla ku päwal 1850.

---

① ② ③ ④ ⑤

① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤

① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤
① ② ③ ④ ⑤

① ② ③ ④ ⑤

Esminenne jaggo.

Tootusse aeg.

Wata, minna tullen!

---

1. Mailma lomissest.

Armas laps! Algmisfes olli taewas ja ma ja keik, mis so film näab, lomatta ja teggematta. Summal, se Soja, olli algmissest ja on iggaweste, ja Temma on taewast ja maad, ja keik, mis nähtaw ja näggematta on, kue päwaga lonud. Agga se ma olli esfite tühhi ja paljas ja pimmedus olli süggawusse peäl, ja Summala Waim olli lähwitamas wee peäl. Ja Summal ütles: Sago walgus! Ja walgus sai. Ja Summal teggi wahhet walgusse ja pimmedusse wahhel, ja nimmetas se walgusse päwaks, ja se pimmedusse ööks. Nenda sai esminenne pääw. Ja Summal teggi taewa lautusse ja nimmetas se lautusse taewaks. Nenda sai teine pääw. Kolmandamal päwal teggi Summal wahhet wee ja kuiwa wahhel, ja nimmetas sedda kuiwa maaks, agge se wee

Koggo nimmetas temma merreks. Ja Jummal ütles: Tärkago noort rohhto ülles, rohhud ja wiljalissed puud, ja se sai nenda. Neljandal päwal teggi Jummal kaks suurt walgust, sedda suremat walgust, mis päwal piddi wallitsema, se on päike, ja sedda wähhemat walgust, mis öse piddi wallitsema, se on ku, ja keik taewa tähhed. Wiendamal päwal loi Jummal sured wallas kallad ja keik suggu ellawaid hingesi, mis liguwad, mis wessi siggitab, ja keik suggu tibadega lindo. Wimaks, kuendamal päwal teggi Jummal metsa-ellajad ja lojussed ja keik romajad ma peäle ja wimaks innimesse. Ja Jummal loi se innimesse omma palle näo järrele, Jummalala palle näo järrele loi ta tedda. Mehheks ja naeseks loi temma neid ja önnistas neid, ja ütles: Tehke suggu ja teid sago paljo, ja täitke se ma, ja wallitsege ülle kallade, mis merres, ja keik ülle ellajatte, mis ma peäl liguwad, ja ülle lindude, mis taewa al. Ja Jummal watas keige se peäle, mis ta olli teinud, ja wata, se olli wägga hea. Seitsemel päwal hingas temma keigest ommast teggemisest, mis ta olli teinud, ja önnistas seitsemest päwa ja pühhitsest tedda, sepärrast nimmetakse seitset päwa hingamisese ehk pühhapäwaks.

Kirja tunnistus.

Jummal ütles: Sago walgus ja walgus

fai. 1 Mos. 1, 3. Jeesus ütles: Minna ollen maailma walguš, kes minno järrel käib, se ei käi pimmedušešes, waid temmal peab ello walguš ollema. Joan. 8, 12.

2. Paradiisi aiast.

Ja Jehowa Jummal walmistas sedda innimest, mis põrm on, mullast, ja puhhus temma ninnasse ellawat õhko. Nenda sai innimenne ellawaks hingeks.

Ja Jehowa Jummal ehhtas ühhe rohho-
aia Edeni päwatousmisse pole, ja panni senna se innimesse. Ja Jehowa Jummal laskis maast tousta keik suggu puid, mis armsad ollid peält nähha ja head neist süa. Kesket aeda olli ello pu, ja hea ja kurja tundmisse pu. Ja jöggi läks wälja Edenist sedda rohhe aeda kaštma, ja ta lahkus seält ja sai neljaks arruks.

Ja Jehowa Jummal käskis innimest ja ütles: Keikist aia puist woid sa kül süa, agga sest hea ja kurja tundmisse puust ei pea sa mitte söma, sest mil päwal sinna sest sööd, pead sa surma surrema.

Pärrast sedda satis Jummal keik suggu ellajaid wälja peäl ja keik linnud, mis taewal, innimesse jure, et saaks nähha, kudda temma neid piddi nimmetama. Ja se innimenne panni nimmed keikile lojustele ja lin-

dudele, mis taewa al, ja keikile ellajattele, mis wälja peäl.

Ja Jummal panni innimessele nimme Adam ja Adam nimmetas omma naese Ewaks.

Kirja tunnistus.

Jehowa Jummal walmistas sedda innimesest, mis põrm on, mullast, ja puhhus temma ninnasse ellawat õhko. Nenda sai innimenne ellawaks hingeks. 1 Mos. 2, 7.

Agga sinna, mo Jummal, olled mo hinge wägga armatsend ja peästinud hukatusse august. Jesai 38, 17.

3. Patto langmisest.

Ühhel päwal läks Ewa hea ja kurja tundmisse pu jure. Pu peäl näggi temma mao ollewad. Maddo, kawwalam kui keik ellajad, mis wälja peäl, ütles naese wasto: Miks pärrast teie ei sõ felle pu wiljast, mis kest aeda on? Naene kostis, Jummal on ütelnud: teie ei pea mitte sest söma, egga temmasse puutma, et teie ei surre. Maddo ütles: teie ei pea mitte surma surrema, waid teie sate kui Jummal ja tunnete head ja kurja. Ja se naene näggi, et se pu hea olli roaks ja et ta filmadele himmo teggi, ja et se pu olli armas, et ta pididi targaks teggema, siis wöttis ta temma wiljast ja söi ja andis ühtlase ka omma mehhele, ja temma söi.

Kui pääw willuks sai, kuulsid nemmad Jehowa Jummal heäle rohho aedas. Ja Adam ja temma naene puggesid Jehowa Jummalalle eest sest rohhoaiia pude sekka. Ja Jehowa Jummal hüdis Adamat ja ütles temma wasto: Kus sa olled? Olled sa söönud sest puust, mis minna sind kässtin, et sinna ei pidand sest mitte söma? Adam ütles: se naene, mis sa mulle abbitasaks andsid, sesamma andis mulle sest puust, ja minna söin. Ja Jehowa Jummal ütles naese wasto: Miks sa olled sedda teinud? Naene ütles: Maddo pettis mind, ja minna söin. Siis ütles Jehowa Jummal mao wasto: Et sa sedda teinud, siis olled sinna ärranedetud teikide lojuste seast, mis wälja peäl. Ja ma tahhan wihha waeno tösta sinno ja naese wahhele, ja sinno seemne ja naese Seemne wahhele, sesamma (se innimesse poeg) peab so pea rõhhuma, ja sinna wöttad temmale kanda rõhhuda. Naese wasto ütles temma: Walloga pead sa lapsi ilmale toma, ja sinno himmo peab so mehhe järrele ollema, ja sesamma peab sinno ülle wallitsema. Agga Adamale ütles temma: ärranedud on se Ma sinno pärrast, waewaga pead sa sest söma teik omma ello aia. Ribbowitso ja ohhakaid peab ta sülle kaswatama, ja omma palle higge sees pead sa leiba söma, senni kui sa jälle mullaks saad, sestammast olled sa woetud.

Ja Jehowa Jummal teggi Adamale ja tem-

* *

ma naesele käsukad, ja panni neid nende selga ja satis neid Edeni rohho aiast wälja.

Kirja tunnistus.

Ja ma tahhan wihha waeno tösta sinno ja naese wahhele, ja sinno seemne ja temma Seemne wahhele. Sesamma peab so pea rohuma ja sinna wöttad temmale kanda rõhhuda. 1 Mos. 3, 15.

Agga kui aeg täis sai läkkitas Jummal omma Poega, et ta piddi naesest sündima ja kässo alla sama, et temma neid, kes kässo allid, piddi ärralunnastama, et meie piddime laste õigust sama. Kal. 4, 4. 5.

4. Kain tappab Abelit ärra.

Ewa tõi Kainit ilmale ja peäle sedda Abelit. Abel olli puddolojuste karjane, agga Kain olli põllomees. Ja se sündis pärrast mitto päwa, et Kain Jehowale roa ohwri tõi ma wiljast. Abel tõi ka omma puddolojuste esimesest sugust ja nende raswast, ja Jehowa watis Abeli ja temma roa-ohwri peäle. Agga Kaini peäle ja temma roa-ohwri peäle ei waatnud Ta mitte. Sellepärrast süttis Kaini wihha wägga põllema ja langes ärra filmist. Agga Jehowa ütles Kaini wasto: Miks süttib so wihha põllema? ja miks sa nenda filmist ärralangenud? Eks olle nenda!

Kui sa head teed, siis saad sa andeks, agga kui sa ei te head, siis maggab pat ukse ees, ja temma himmo käib so peäl, agga sinna pead temma ülle wallitsema. Agga Kain ei wötnud Jehowa nomimist mitte kuulda. Kui nemmad mollemad wäljal ollid, siis kippus Kain omma wenna Abeli peäle ja tappis tedda ärra.

Siis ütles Jehowa Kaini wasto: Kus on so wend Abel? Kain ütles: ei ma tea, ollen minna omma wenna hoidja? Jehowa agga ütles: Mis sa olled teinud? Sinno wenna werre heäl küssendab minno pole ma peält. Agga nüüd, ärranetud olled sinna siit ma peält; kui sa maad harrid, siis ei pea ta sulle omma rammo mitte ennam andma, hulkumas ja pöggemas pead sa ma peäl ollema. Ja Kain läks ärra Jehowa palle eest ja ellas Nodi maal hommiko pool Edenist.

Ewa tõi ta poega ilmale, ja panni temma nimme Set, sest Jummal on mulle teist suggu Abeli assemele annud. Adam ellas ühheksa sadda kolmkümmend aastat, ja sürri ärra.

Kirja tunnistus.

Etks olle nenda! kui sa head teed, siis saad sa andeks, agga kui sa ei te head, siis maggab pat ukse ees, ja temma himmo käib so peäl, agga sinna pead temma ülle wallitsema. 1 Mos. 4, 7.

Sepärrast ärgo wallitsego pat mitte kui tunningas teie surrelitto ihho sees, et teie wöttaksite temma sanna kuulda temma himmude sees. Rom. 6, 12.

5. Wee upputusfest.

Kui neid innimesi hakkas paljo sama Ma peäle, siis näggi Jehowa, et innimesse kurjus suur olli Ma peäl, ja keif temma süddame möttete mötlemisfed üsna kurjad iggapäwa, siis kahhetseš Jehowa, et ta innimest ma peäle olli teinud ja ütles: Minno waim ei pea mitte iggaweste innimeste sees nomima, et nemmad agga lihha on. Sepärrast tahhan innimest Ma peält ärrakautada.

Noa olli üks õige mees, täieste wagga omma põlwe rahwa seas ja kõndis allate Jummalaga. Temma sünnitas kolm poega, Semi, Hami ja Jeweti. Jummal ütles Noa wasto: Te ennesele laewa kambrittega kowri puust, kolm sadda künart olgo laewa pikkus, wiiskümmend künart temma laius ja kolmkümmend künart temma kõrgus, fest minna tahhan wee upputust Ma peäle sata, ja keif, mis Ma peäl on, peab hinge heitma. Ja Jehowa andis innimestele sadda kaskkümmend aastat aega meleparrandamisfeks. Selle aia sees teggi Noa ennesele laewa sedda möda, kui Jummal tedda olli kasknud. Siis ütles Jehowa Noale: minne

sinna, ja sinno poiad ja sinno naene ja so
 poegade naesed sinnoga laewa peäle, ja teigest
 mis ellab, teigest lihhasi kaks iggaühhest pead
 sa laewa wima, et nemmad sinnoga ellusse
 jäwad. Ja Noa ja teif temma perre läksid
 senna laewa peäle ja kahhekste teigest lihhasi,
 kus ello waim sees olli, tullid Noa jure laewa,
 ja Jehowa panni temma takka finni. Ja up-
 putusse wessi sai ma peäle ja teif surema süg-
 garusse hallikad lõhkesid ja taewa lugid tehti
 lahti, ja saddo sai Ma peäle nellikümmend
 päwa ja nellikümmend ööd. Siis wöttis wessi
 üpris wägga woimust ma peäl, nenda et teif
 kõrged mäed said kaetud ja se laew käis wee
 peäl. Siis heitis teif lihha hinge, mis Ma
 peäl lihus ni hästi linnud kui lojused ja met-
 salised ja teif romajad, teif inimessed ka.
 Teif neid kautati Ma peält ärra, ja ei jänud
 ülle kui agga Noa ja need, kes temmaga lae-
 was ollid. Siis mötles Jummal Noa peäle
 ja teige ellajatte ja teikide lojuste peäle, mis
 laewas ollid, ja lastis ülle Ma tuult käia ja
 wessi allanes ärra ja sai wähhemaks. Siis
 lastis Noa ühhe kaarna wälja, ja se lääks
 wälja sinna ja tenna. Jälle lastis temma
 ühhe tuitesse ennese jurest wälja, se agga
 tulli temma jure taggasi laewa. Ja Noa otis
 weel seitse päwa ja lastis siis ta ühhe tuitesse
 laewast wälja, se tulli õhto aial temma jure,
 ja wata, üks ölli pu leht olli temma suus.

Ja ta otis weel teist seitse päwa, ja lastis ühhe tuiķesse wäljo, ja se ei tulnud teys enam temma jure taggasi. Noa wöttis laewa kattust ärra ja watas, ja wata, Ma olli tahhenend.

Kirja tunnistus.

Minno Waim ei pea mitte iggaweste innimeste sees nomima, et nemmad agga lihha on. 1 Mos. 6, 3.

6. Noa ohwrist.

Ja Summal rätis Noa wasto ja ütles: Minne laewast wälja, sinna ja sinno naene ja so poiad ja so poegade naesed sinnoga ja keik ellajad, mis sinno jures laewas on. Noa läks laewast wälja ja keik ellajad ja lojused, mis laewa sees ollid. Ja Noa ehhitas Jehowale ühhe altari ülles, ja ohwerdas põlletamisse ohwrid altari peäl. Ja Jehowa haistis sedda maggusat haiso ja mötles ommas süddames: Ei ma tahha enniam sedda maad ärrawanduda innimesse pärrast, sest innimesse süddame mötlemisfed on kurjad temma lapse põlwest. Ei pea eddespiddi keik ma-ilma päwil mitte löpma ei semendaminne, egga leikus, ei külm egga pallaw, ei sui egga talwe, ei pääw egga ö.

Ja Summal önnistas Noa ja temma poiad ja ütles neile: Tehke suggu ja teid sago paljo,

ja täitko se Ma. Kes innimesse werd ärrawallab, selle werri peab innimesse läbbi sama ärrawallatud, sest Jummal on innimest omma näo järrele teinud. Ja ta rätis Jummal Noa ja temma poegade wasto; ja ütles: Minna sean kindlaste omma seädust teiega ja teie suguga pärrast teid, et weeuyputus ei pea ennam ollema maad ärrarikkumas. Omma wikkertare ollen ma pilwesse pannud, ja se peab seädusse tähhels ollema minno ja Ma wahhel. Ja kui ma pilwed pilwetan ülle Ma, siis peab sedda wikkertaart pilwes nähtama.

Kirja tunnistus.

Ei pea eddespiddi feik ma-ilma päiwil mitte löpma ei semendaminne egga leikus, ei külma egga pallaw, ei sui egga talwe, ei pääw egga ö. 1 Mos. 8, 42.

7. Abraami tootusfest.

Uri Kaldea rahwa linna ellas üks mees Tera nimmi, se sünnitas Abraami, Naori ja Harani. Tera agga olli ebbajummalatte tener. Siis ütles Jehowa Abrami wasto: Minne omma maalt ja omma sugulaste seltsist ja omma isä koiaft ärra senna male, mis ma sulle tahhan näidata. Ma tahhan sind sureks rahwaks tehha, ja sind önnistada, ja sinno nimme sureks tehha, ja sinno sees peawad

keit sugguwössad Ma peäl önnistud sama. Ja Abraam läks Urüst Kaldea rahwa linnast ärra ja tulli Haranist sadit, ja jäi senna ellama. Tera surri Harani ärra. Ja ta läks Abram wälja káima Kanaani male, ja sai Kanaani male. Ja Jehowa näitis ennast Abramile ja ütles: Sinno suggule tahhan ma seddasamma maad anda. Ja Jehowa önnistas Abramit, et ta wägga rikkaks sai, ja andis temmale puddolojusid, ja weiksid ja hõbedat ja kulda ja sullasid ja ümmardajid ja kamelid ja eeslid. Agga temmal ep olnud snggu antud. Ühhel päwal, kui pääw pallaw olli, istus Abram telgi ukse ees. Ja ta töstis ommad silmad ülles ja näggi kolm meest kaugele tulles. Üllestoustes jooksis temma nende wasto telgi ukse jurest, ja kummardas mani ja ütles: Issand, kui ma nüüd armo leian so filma eest, siis ärra minne mitte omma sullasest möda. Et todago piisut wet ja peske ommad jallad ja toetage ennast seie pu alla. Ja ma tahhan leiwa pallokest tua, ja finnitage omma südda, pärrast woite teie edasi minna. Ja nemmad ütlesid: Te nenda, kui sa olled rákinud. Ja Abram töttas senna telki Sare jure ja ütles: Jona ja wõtta kolm mooto peent jahho, sötku, ja te kokisid. Abram isse agga jooksis weiste jure ja wöttis ühhe immewa ja hea wassika ja andis poisil kätte, ja se töttis sedda walmistama. Ja ta wöttis

woid ja pima ja se wassita ja panni nende ette, ja nemmad söid. Ja nemmad ütlesid temma wasto: Kus se naene Sara? ja ta ütles: Wata, seal telkis. Ja Ta ütles: Ma tahhan wissist jälle sinno jure tulla otse felsammal aasta aial ja wata, Sarel so naesel peab poeg ollema. Sara kulis sedda telgi ukse ees, ja naeris isfeenneses ja ütles: Ma ollen wannaks läinud, ja mo Issand on ka wanna. Agga Jehowa ütles Abrami wasto: mikspärrast naerab Sara? Kas peaks nifugguneimme assil ollema, mis Jehowa ei jouaks teha? Ja Sara waltetas ja ütles: Ei ma olle mitte naernud! Issand agga ütles: Ei mitte, sest sa olled naernud. Ja need mehhed tousid seält ülles ja läksid ärra ja Abram läks nendega neid saatma.

Kirja tunnistus.

Ja ma tahhan sind sureks rahwaks teha ja sind önnistada ja sinno sees peawad teit fugguwössad Ma peäl önnistud sama. 1 Mos. 12, 2. 3.

S. Abrami sannafuulmisest.

Sara töi Abraamile poia ilmale, nenda kui Issand olli räkinud, ja Abraam panni omma poia nimme Issak. Kui Issak täieks mehheks sanud, kuwas Jummal Abraami ja

ütles temma wasto: Et wötta omma poeg, kes sinno ainus, kedda sa armastad, Isaaki, ja minne Moria male, ja ohwerda tedda seäl põlletamisse ohwriks. Ja Abraam touffis warra hommiko ülles ja panni omma eesli sadulasse, ja wöttis kaks omma noort meest ennesega, ja omma poia Isaaki, ja lõhkus põlletamisse ohwri puud ja wöttis kätte ja läks senna paika, mis Summal temmale olli ütelnud. Kolmandamal päwal näggi Abraam sedda paika kaugelt ja ütles omma noorte meeste wasto: Säge teie seie omma eesliga, ja meie lahhamä se poifiga sinna ja tahhame kummardada ja jälle taggasi teie jure tulla. Ja Abraam wöttis põlletamisse ohwri puud ja panni neid omma poia Isaaki selga, temma isse agga wöttis ennese kätte tuld ja nugga, ja need mollemad läksid ühtlase.

Ja Isaak rätis omma issa Abraami wasto ja ütles: Mo issa! wata, siin on tuld ja puud, agga kus on tal põlletamisse ohwriks? Abraam ütles: Mo poeg! küllab Summal kaksuh ennesele ühhe talle põlletamisse ohwriks. Kui nemmad nüüd senna paika tullid, mis Summal temmale olli ütelnud, teggi Abraam ühhe altari ja seadis need puud, ja siddus omma poia Isaaki kinni, panni tedda altari peäle nende pude peäle, ja wöttis nugga kätte, et ta pididi omma poia ärratapma. Ja Jehowa ingel hüdis temma wasto taewast ja

ütles: Abraam, Abraam! ärra pišta omma kät se poisi külge, ja ärra te temmale middagi, sest nüüd tean minna, et sinna Jummalat kardad, ja et sa omma poega, omma ainust, ei olle mulle mitte ärrakeelnud. Abraam töstis ommad silmad ülles, ja näggi, ja wata, üks jäär olli temma tagga ommast sarwest kinni räggadikkus, ja ta wöttis se jära ja ohwerdas sedda põlletamisse ohwriks omma poja assemel.

Kirja tunnistus.

Nüüd tean minna, et sinna Jummalat kardad, ja et sa omma poega, omma ainust, ei olle mulle mitte ärrakeelnud. 1 Mos. 22, 12.

Kes omma ennese Poialege polle armo annud, waid on tedda meie keikide eest ärraannud, kuis ei peaks temma mitte ka selle sammaga meile keik armust andma. Rom. 8, 32.

9. Izaak wöttab naese.

Kui Abraam olli wanna ja ellatand, ütles temma omma sullase wasto, kes keige wannem olli ta perres: Sa pead minno male ja mo suggulaste seltsi jure minnema, ja seält mo poiale Izaakile naese wõtma. Ja se sullane wöttis kümme kamelit omma issanda kamelidest ja keik suggu temma issanda warra kätte, ja läks Mesopotamia male Naori linna. Ja kui ta fenna sai, laskis ta need kamelid linna

tahha põlvede peäle ennast mahhabeita wee kaewo jure õhto aial. Ja Eliesar ütles: Jehowa, minno isfanda Abraami Jummal! wata, ma seisan se wee hallika jures, kui nüüd üks tüttarlaps wälja tulleb wet toma, kelle wasto ma ütlen: lasse omma õmber mahha, et minna joon, ja ta ütleb: jo sinna, ja ma tahhan ka so kammelid jota, siis olgo se sesamma, kedda sa omma sullasele Izaakile olled tähhendanud.

Ja se sündis, ennego ta lõppes räkimas, wata, siis tulli Rebekka wälja, kes olli sündinud Peterelile, Milka poiale, ja õmber olli temma õlla peäl. Ja se tüttarlaps, üks neitsit, kes wägga illusa näoga olli, läks alla hallika jure ja täitis omma õmbri ja tulli ülles: Ja se sullane jooksis temma wasto ja ütles: Et anna mulle pissut wet ommast õmbrist rüpada. Rebekka ütles: Jo, mo isfand, ja ma tahhan ka so kammelid jota. Ja ta laskis usfnaste omma õmbri omma kae peäle mahha ja andis temmale jua, ja tombas ka wet ülles keifile temma kammelidele. Kui need kammelid said jonud, siis wottis se mees ühhe kuld pea otsa ehte ja tats käsfi keed temma kätte ümber ja ütles: Kelle tüttar sa olled? Kas on so isfa koias maad meile õmaiaks? Temma ütles: Ma ollen Petueli Milka poja tüttar, kedda temma on Raorile ilmale tonud; meil on ka õlge kül, ka weiste sõma aega, ka

maad omaiaks? Siis kummardas se mees peaga ja heitis filmili mahha Jehowa ette. Ja Rebekka jooksis ja andis se teada omma emma perrele, nenda kui se olli sündinud. Ja Laban, Rebekka wend, jooksis wälja se mehhe jure hallika jure ja ütles temma wasto: Tulle sinna Jehowast õnnistud, mikspärrast seisad sa wäljas? Minna ollen koia walmistanud ja maad kamelidele. Kui nüüd se mees sinna kotta tulli ja neid kamelid lahti peästis, siis andis teine kamelidele ölge ja weistele söma-aega. Ja Laban panni roga Eliesari ette, agga Eliesar ütles: Ei ma sö enne mitte, kui ma saan ommad asjad ärraräkinud. Ja teine ütles: Nägi. Siis rätis Eliesar keik wälja, mis Abraam tedda käsknud, ja ütles: Kui teie nüüd need ollete, kes tahhawad heldust ja truust üllesnäidata mo isfanda wasto, siis andke mulle sedda teada. Ja Laban wastas ja Petuel, ja ütlesid: Jehowast on se asfi wäljatulnud, wata Rebekka on sinno ees wötta, tedda, ja minne, et se saaks so isfanda poiale naeseks. Eliesar toufis hommiko ülles ja ütles: Saatke mind mo isfanda jure minnema. Ja nemmad ütlesid: Meie tahhame se tüttarlapse hüda ja küssida temma suust. Ja nemmad hüüdsid Rebekka ja ütlesid ta wasto: Tahhad sa selle mehhega minna, ja ta ütles: Ma tahhan minna. Ja Rebekka toufis ülles

ja temma tüdrukud ja nemmad sõitsid kame-
lide selgas ja lätsid se mehhe järrele.

Ja Izaak olli õhto pole läinud wälja peä-
le, ja näggi kamelid tulleswad ja läts nende
wasto: Ja Rebekka ütles sullase wasto: Mis
mees se on, sesamma, kes seäl wälja peäl
meie wasto tulleb? Se sullane ütles: Se on
mo isfand. Ja Izaak wiis tedda omma emma
Sare telki, ja wöttis Rebekka, ja ta sai tem-
male naeseks, ja ta armastas tedda. Ja Izaak
sai trööstitud pärrast omma emma surma.

Ja Abraam andis keik, mis temmal olli,
Izaakile. Ja Abraam heitis hinge ja surri
ärä hea wannusse sees, wanna ja ellatand.
Ja temma poiad Izaak ja Ismael matsid ted-
da mahha sinna Matpela kopasse Ewroni
wäljale. Sinna maeti Abraamit ja temma
naene Sara mahha.

Kirja tunnistus.

Kidetud olgo Jehowa, mo isfanda Abraami
Jummal, kes mind Jehowa tee peäle saatnud
minno isfanda wendade kotta. 1 Mos. 24, 27.

10. Jakob lähhäb Herani kaima.

Pärrast Abraami surma õnnistas Jummal
temma poia Izaaki. Jummal andis Izaakile
ja Rebekkale kats poega, kes katsitud. Esfi-
menne olli punnatas ülleüldees kui larrune

kuub, ja nemmad pannid temma nimme Esaw. Teise poia nimme pannid nemmad Jakob. Esaw olli tark mees linno aiamisse peäle ja põllo mees, ja Jakob olli täieste wagga mees, kes telkide sees ellas. Esaw ei pannud miiski omma esimesse sündimisse õigust, ta müüs tedda Jakobile ühhe punnase leme pärrast ärra. Sepärrast, kui Izaak wannaks olli sanud, õnnistas temma Jakobit ja ütles temmale: Sa ei pea mitte naese wõtma Kanaani ma tütrest, waid wotta kätte ja minne Mesopotamia male Betueli omma emma issa kotta ja wotta enesele seält naese Labani omma emma wenna tütrist. Agga se keigewäggewam Jummal õnnistago sind ja saatko sulle suggu ja siggitago sind, et sa saad hulgaks rahwaks, ja andko so suggule sedda maad, mis Jummal Abraamile on annud. Ja Jakob läks Beersebast ärra ja käis Harani pool, ja sattus ühte paika ja jäi õse sinna, sest pääw olli loja lainud. Ja ta wöttis ühhe neist kirowast, mis seäl olli, ja panni omma pea pohja ja heitis senna paika maggema. Ja ta näggi unnes, ja wata, reddel seisis Ma peäl ia temma ots putus taewasse ja Jummal inglid ollid seäl peäl üllesminnemas ja mahhatullemas. Ja Jehowa seisis seäl peäl ja ütles: Minna ollen Jehowa, se issa Abraami Jummal, ja Isaaki Jummal, se ma, mis peäl sa maggad, sedda tahhan ma sulle ja so suggule anda. Ja sinno

suggu peab sama kui mulla põrm ja sinno sees ja so Seemne sees peawad keif mailma suguwõõsad sama õnnistud. Ja wata, minna ollen sinnoga ja tahhan sind hoida keiges paikus, kus sa lähhäd, ja tahhan sind seia male taggasi sata. Kui nüüd Jakob ommast unest ülesärkas, siis ütles ta: Töeste Jehowa on siin paikas ja minna ei teädnud sedda mitte. Oh mis kartusse wäärt on sesinnaue paik! Siin ei olle muud kui Jummalä kodda ja siin on taewa wärraw. Ja Jakob wöttis se kiwwi, mis ta olli omma pea pohja pannud, ja panni sedda sambaks ja wallas ölli temma otsa peäle, ja panni sellesamma paiga nimme Petel.

Ja Jakob töstis ommad jallad üles ja läts hommiko rahwa male. Ja ta näggi, üks kaew olli wäljal, seälsammas ollid kolm puddolajuste karja. Ja Jakob ütles karjaste wasto: Mo wennad, kust teie ollete? Ja nemmad ütlesid: Meie olleme Heranist. Ja ta ütles neile: Kas teie tunnete Labani Raori poia? Ja nemmad ütlesid: Küll meie tunneme. Ja ta ütles neile: Kas temma kässi hästi käib? Ja nemmad ütlesid: Käib hästi, ja wata, seäl tulles Rael temma tüttar puddolajustega. Kui Jakob Raeli näggi, siis läts Jakob liggi ja weretas se kiwwi kaewo su peält ärra, ja jotis omma emma wenna Labani puddolajukse. Ja Jakob andis Raelile

suud, ja andis temmale teäda, et ta Rebekka poeg olli. Ja Rael jooksis, ja andis omma issale teäda. Laban, kui ta need sannumed omma õe poiast Jakobist kulis, siis jooksis ta temma wasto ja hakkas temma ümber kaela ja andis temmale suud ja wiis tedda omma kotta.

Kirja tunnistus.

Ja wata, minna ollen sinnoga ja tahhan sind hoida keiges paikus, kus sa lähäd ja tahhan sind seie male taggasi sata. 1 Mos. 28, 15.

11. Jakob lähäd omma male.

Jakob tenis nelliteistkümmed aastat Labanit temma kahhe tütre pärrast, Lea ja Raeli pärrast. Lea olli wannem, Rael noorem. Neist sai Jakob kaksteistkümmed poega. Neile pandi nimme: Ruben, Simeon, Lewi, Juda, Tan, Nawtali, Kad, Asfer, Issakar, Sebulon, Josef, Benjamin. Kui nüüd Jakob olli nelliteistkümmed aastat Labanit teninud, ütles Jakob Labani wasto: Anna mo naesed, ja mo lapsed, et ma ärralähän omma paika. Laban ütles ta wasto: Ma ollen ärraarwanud, et Jehowa mind sinno pärrast on õnnistanud, sepärrast jä mo jure, nimmeta öiete mulle omma palka, siis ma tahhan sedda anda. Jakob ütles: Ma tahhan teie so puddolojuksed

läbbi käia ja seält ärralahhutada keik tähneliisfed ja kirjud lambad ja keik suitso karwa lambad tallede seast ja se olgo minno palk. Laban ütles: Olgo nenda so sanna järrele. Ja Jehowa önnistas Jakobit ja sepärrast kosus temma üpris wägga, ja temmal olli paljo puddolokkuid ja ümmardajaid ja sullasid ja kamelid ja eeslid.

Ja kui nüüd Jakob Labanit weel kuus aastat temma puddolokuste pärrast olli teninud, ütles Jehowa Jakobi wasto: Minne jälle taggasi omma wannematte male ja omma suggulaste feltsi jure ja ma tahhan sinnoga olla. Ja Jakob wöttis kätte ja panni ommad lapsed ja ommad naesed kamelide selga, ja satis keik ommad lodussed ärra, ja keik omma warrandust, et ta piddi minnema omma issa Isaaki jure Kanaani male. Ja Jakob läks omma teed, ja Jummal inglid sattusid temma wasto. Ja Jakob ütles, kui ta neid näggi: Se on Jummal leer. Ja ta ütles: Mo issa Abraami Jummal ja mo issa Isaaki Jummal! Minna ei olle middagi keikide heateggemiste ja keige truusse wasto, mis sa omma sullasele olled teinud; sest ma ollen omma keppiga ülle Jordani läinud, ja nüüd ollen ma kahheks hulgaks sanud. Kui ta Jakobi koolmest piddi läbbi minnema, wöttis temma omma kaks naest ja ommad lapsed ja satis neid ülle jõe, ja jäi üksepäinist järrele. Siis

eitles üks Mees kangeste temmaga, senni kui hakkas koitma. Ja se mees ütles: Lasse mind lahti, sest koit on jo wäljas. Ja Jakob ütles: ei ma lasse sind mitte, kui sa mind ei õnnista. Siis ütles se mees temma wasto: So nimmi ei pea enam Jakobiks hütama, waid Israeliks, sest sa olled kui würst woitelnud Jummalaga, ja olled woimust sanud.

Kirja tunnistus.

Minna ei olle middagi keikide heateggemiste ja keige truusse wasto, mis sa omma sullasele olled teinud. 1 Mos. 32, 10.

12. Josepit müakse ärra.

Jakob ellas Kanaani maal ja temma poiad ollid karja lodussed hoidmas. Israel armastas Josepi enam kui keik ommad poiad ja teggi temmale kirjo tue. Sellepärrast wihkasid wennad tedda ja ei woind hea sannaga temmaga räkida. Ja Josep näggi unnenäggo ja räkis sedda omma wendadele ülles ja ütles: Meie ollime siddumas wihko wäljal, ja wata, minno wihk tousis ülles ja jäi ka püsti seisma, ja wata, teie wihhud tullid temma ümber ja kummardasid minno wihho ette. Ja temma wennad ütlesid temmale: Peaksid sinna öiete kunningaks meie ülle sama? Ja nemmad wötsid tedda weel enam wihkada. Ja ta

näggi weel unnes teise unnenäo, ja juttustas sedda omma wendadele ja ütles: wata, pääw ja ku ja üksteiskümmend tähte kummardasid minno ette. Ja ta isä soitles tedda ja ütles temmale: kas minna ja so emma ja so wennad peawad öiete tulles ja sinno ette kummardama mani? Ja temma wennad kaetsesid tedda. Kui nemmad omma isä karja Sekemi hoidmas ollid, ütles Israel Josepi wasto: Et minne, wata, kas so wendade käsfi hästi käib, ja kas hea luggu karjaga. Josep läks. Kui ta wennad tedda kaugelt näggid tulles, siis ütlesid teine teise wasto: wata, seäl tulles se öige unnenäggia. Et tulge nüüd, ja tapkem tedda ärra ja wiskagem tedda ühte neisse auko ja üttelgem: kurri ellajas on tedda ärrasõnud. Agga Ruben ütles nende wasto: ärge wötkem temma hinge seest ärra, wiskage tedda senna auko, mis kõrbes on. Ja se sündis, kui Josep omma wendade jure tullid, siis wötsid nemmad Josepi kirjo kae temma seljast ärra, ja wiskasid tedda auko, agga se auk olli tühhi, ei olnud wet sees. Ja nemmad istusid mahha leiba wõtma. Sel aial tullid Ismaelide teeselts Kileadist, ja nende kamelid kandsid kallid rohud ja kallist waiko ja mürrid; need läksid sedda Egiptusse male allawima. Siis ütles Juda omma wendade wasto: Tulgem ja mügem tedda ärra Ismaelide kätte, ja ärge sago mitte meie käsfi tem-

ma külge, sest temma on meie wend. Ja temma wennad wötsid tedda kuulda. Kui nüüd Midjani mehhed, kes kaupmehhed, mödalätsid, siis tombasid nemmad Josepi seält august ülles ja müsid Josepi ärra Ismaelide kätte kahhekümne hõbbe sekli eest. Ja need wisid Josepi Egiptusse male. Ja Josepi wennad wötsid Josepi kue, ja tapsid ühhe nore sikko, ja kastsid se kue werresse, ja saatsid se kirjo kue omma issa kätte ja ütlesid: Sedda olleme leidnud, et tunnista, kas se so poia kuub on, ehk ollematta. Ja ta tundis sedda, ja ütles: Se on mo poia kuub! Kurri ellajas on tedda ärrafõnud. Josep on töeste ärramurtud! Israel leinas wägga omma poia pärrast mitto päwa, ja ei lasknud ennast mitte trööstida ja ütles: kül ma lähhän leinades omma poia jure hauda.

Kirja tunnistus.

Israel leinas wägga omma poia pärrast mitto päwa, ja ei lasknud ennast mitte trööstida ja ütles: kül ma lähhän leinades omma poia jure hauda. 1 Mos. 37, 35.

13. Josep tunnistab omma wendadele, et ta nende wend on.

Need Midjanid müsid Jesepit ärra Egiptusses Potiwarile, kes olli Barao üllem tener, temma wahhimeeste peälif. Ja Jehowa olli

Josepiga ja lastis teit, mis ta teggi, temma käre al korda minna. Ja se sündis, et temma isfanda naene tedda pattule püdis kiusata. Josep agga ütles: Kudda peaksin ma sedda suurt patto teggema? Siis sütis naese wihha põllema, ja Josepiti pandi wangi hone. Agga Jehowa olli Josepiga. Ja se sündis monne aasta pärrast, et Warao unnenäggo näggi: Ja wata, Nilusse jöest tousid seitse lehma ülles, mis lihhawad lihha polest, ja nende järrele seitse teist lehma, need ollid lahjad lihha polest. Ja need lihha polest lahjad lehmad söid neid seitse lehma ärra, mis lihhawad ollid. Ja ta näggi teist puhko unnes, ja wata, seitse wilja pead tousid ühhest kõrrest ülles, jämmedad ja head, ja nende järrele seitse penikesest ja hommiko tulest ärrakörwetud pead. Ja need penikesesed wilja pead nelasid neid seitse jämmedat ja täit pead ärra. Ja ükski ei woinud neid Waraule ärraselletada. Ja Warao kutsus Josepi ja räkis temmale se unnenäo, mis ta unnes olli näinud, ülles. Josep ütles: Need seitse head lehma ja need seitse head wilja pead on seitse aastat, kus suur wilja warrandus keige Egiptusse maal peab ollema. Ja need seitse lahjad ja pahha lehma ja need seitse tühja hommiko tulest ärrakörwetud pead on seitse nälja aastat, kus nälg wöttab sedda maad ärralöppetada. Ja se könne olli Warao melest hea, ja ta ütles Josepi wasto: Et

Jummal sinnule sedda keif on teäta annud, siis ei olle ükski ni moistlik ja tark kui sinna, keif mo rahwas peab so su sanna järrele ussin ollema. Ja Barao wöttis omma sõrmust omma käe peält ärra, ja panni sedda Josepi käe peäle, ja panni kallid linnased rided temma selga ja kuld kee temma kaela ja laskis tedda ommas teises tõldas sõita, ja käskis hüda temma eel: Iggaüks heitko põlweli mahha! Ja ta panni tedda keige Egiptusse ma ülle. Ja Josep koggus keif seitseme rohke wilja aasta wilja ja panni wilja linnade sisse. Kui nüüd need seitse nälja aastat hakkasid tulles, ja keige Egiptusse maal nälg olli, siis teggi Josep keif aidad lahti, kus wilja sees olli ja müüs Egiptusse rahwale. Agga nälg olli woimust sanud keige made sees. Siis ütles Jakob poegadele: minge alla Egiptusse male, ja ostke meile seält wilja, et meie mitte ärra ei surre. Siis läksid kümme Josepi wenda sinna alla Egiptussest wilja ostma, ja kui nemmad Josepi jure tullid, kummardasid temma ette silmili mani, sest nemmad ei tunnud tedda mitte, temma agga tundis neid. Agga Josep teggi ennast woõraks nende wasto, ja küsis neilt: Kus teie tullete? Nemmad ütlesid: Kanaani maalt leiba ostma. Josep ütles nende wasto: Teie ollete sallajad Ma kulajad, teie ollete tulnud waatma, kus pool se Ma lahti on. Ja nemmad ütlesid temma

wasto: Ei mitte, mo isсанд, meie keik olleme
 ühhe mehhe lapsed, meie olleme õiged mehhed,
 sinno sullased polle mitte sallajad Ma kuluta-
 jad. Josef ütles nende wasto: Jätke siis
 omma norema wenna seie, se peab mulle sul-
 laseks jäma, teie agga woite rahhoga ülles
 minna omma issa jure. Siis astus Juda
 temma liggi ja ütles: Mo isсанд, ärgo sü-
 tigo so wihha põllema so sullase wasto, kui
 meie omma issa jure tulleksime, ja noor mees
 ei olleks mitte meiega, siis sünnib, -et ta sur-
 reb, ja et so sullased omma issa hallid juuk-
 sed murrega hauda saatwad. Sepärrast jägo
 so sullane selle nore mehhe assemele sullaseks
 omma isсандale. Nüüd Josef ei woinud en-
 nast ennast piddada, ja ta teggi heält omma
 nuttoga ja ütles omma wendade wasto: Min-
 na ollen Josef, teie wend. Ta wennad ei
 woinud temmale mitte wastada, sest nemmad
 tundsid wägga suurt hirmo temma filma ees.
 Josef agga ütles nende wasto: Ja nüüd ärgo
 sago teie meel haigeks, et teie mind ollete seie
 ärramüinud, sest ellouüllespiddamisse pärrast on
 Summal mind teie ele seie läkkitanud. Ja ta
 hakkas omma wenna Benjamini ümber kaela,
 ja nuttis, ja andis keikile omma wendadele
 juud. Ja Josef ütles: Joudke ja minge ülles
 mo issa jure ja üttelge ta wasto: Nenda üt-
 leb so poeg Josef, tulle mo jure alla, sa pead
 Roseni maal ellama ja minna tabhan sind

seälsammas toita. Ja nemmad lätsid Egiptussest ülles ja tullid Kanaani male omma issa Jakobi jure ja rätisid temmale ülles keit Jofepi kõnned. Siis ütles Israel: Käl sest on, mo poeg Jofep ellab allas, ma tahhan minna ja tedda nähha enne kui ma surren.

Kirja tunnistus.

Kudda peaksin ma sedda suurt kurja teggema ja Jummalä wasto patto teggema?
1 Mos. 39, 9.

14. Mosesest.

Ja Israel läts tee peäle ja keit mis temmal olli, ja wöttis ommad lodusfed ja omma warrandust, mis temma Kanaani maal enne-sele saatnud, ja tulli Egiptusse ja ellas Koseni maal. Ja enne omma surremist kutsus Jakob keit ommad poiad, õnnistas neid ja ütles: ei pea wallitsusse tep Judast mitte ärralahkuma, senni kui se rahho saatja saab tulnud, ja selle sanna wötwad rahwas kuulda. Kui nüüd Jofep olli ärrasurnud, ja keit temma wennad, siggisid Israeli lapsed Koseni maal, ja neid sai paljo, ja said üpris wägga wägewaks rahwaks. Ja üks nus kuningas touñis Egiptusses, kes Jofepit ei tunnud. Ja temma hakkas Israeli lapsed wägga wae-wama ja teggi nende ello kibbedaks se lange

teoga sone ja teilis kirowide kallal, sest Waraonile ehhitati warrandusse honette linnad. Ja Warao andis keige omma rahwale käske ja ütles: Keik Israeli laste poeg lapsed, mis sünniwad, peate teie jökke wiskama, ja keik tüttarlapsed ellusse jätma. Sel aial sai ühhe naesele poia, ja pettis tedda eest ärra kolm kuud. Ja kui ta ei woinud tedda ennam mitte eest ärrapetta, siis teggi ta temmale ühhe laeka pilliroost, ja törwas sedda mäe waigoga ja piggiga, ja panni se lapsokse sinna sisse, ja panni sedda kõrkiatte sisse jõe äre. Ja temma ödde jäi seisma kaugelt, et ta saaks teata, mis temmale piddi sündima. Ja Warao tüttar läks alla ennast pessema jõe äre, ja temma nored naeste rahwas kõndisid jõe äres. Ja kui ta näggi sedda laekast kõrkiatte sees, siis läkkitas ta omma ümmerdaja ja lastis sedda ärratua. Ja kui ta sedda lahti teggi, ja näggi se laps, wata, siis nuttis se poeglaps. Ja ta andis armo temmale ja ütles: Se on üks neitsi Ebrea rahwa poeglastest. Ja temma ödde ütles Warao tütre wasto: Kas ma pean minnema ja sülle ühte immetaja naese kutsma, et ta sülle se laps immetab? Ja Warao tüttar ütles temmale: Minne, ja se neitsi läks ja kutsus selle lapse emma. Ja Warao tüttar ütles temmale: Wötta se laps ja immeta tedda mulle, ja ma tahhan sülle palka anda. Ja se naene wöttis se laps ja immetas sedda. Ja

kui se laps sai kängemaks, siis wiis ta tedda Warao tütrele, ja ta sai temmale poiaks ja ta panni temma nimme Moses.

Kirja tunnistus.

Ei pea wallitsusse kex Judast mitte ärra-lahkuma, senni kui se rahho saatja saab tulnud, ja selle sanna wõtwad rahwas kuulda. 1 Mos. 49, 10.

15. Moses Orebi mäe peäl.

Ja se sündis, kui Moses olli sureks sanud, et ta omma wendade jure wäljaläks, ja näggi nende rasket teggo, ja näggi ühhe Egiptusse mehhe, et ta pekšis ühhe Ebrea mehhe temma wendadest. Ja Moses loi se Egiptusse mehhe mahha, ja mattis tedda liwa sisse. Ja Warao kulis se asja ja püdis Mosesi ärratappa, agga Moses pöggenes Warao eest ärra, ja jäi ellama Midjani male ühhe preestri jures Jetro nimmi. Se andis omma tütre Sippora Mosessele naeseks. Ja Moses olli Jetro omma äia Midjani preestri puddolojuksed hoidmas, ja ta aias need puddolojuksed kõrwe tahha ja tulli Orebi Jummala mäe jure. Ja Jehowa ingel näitis ennast temmale tulle Iekis seält kibbowitsa poösfast, ja ta näggi, ja wata, se kibbowitsa poöfas põlles tuelles, ja se kibbowitsa poöfas ei põllend mitte ärra. Ja Moses

ütles: Ma pean ommetigi senna minnema ja watama, mikspärrast se kibbowitsa poõsas ärra ei põlle? Siis hüdis Jummal temma wasto seält kibbowitsa poõsa seest, ja ütles: Moses, Moses; Ja ta kostis: Siin ma ollen! Issand ütles: wõtta ommad kingad ommast jallast ärra, sest se pait, kus peäl sa seisad, on üks pühha Ma. Ja Ta ütles: Minna ollen so issa Jummal, Abraami Jummal, Isaaki Jummal, Jakobi Jummal, minna ollen näinud omma rahwa willetsust, mis Egiptusses, ja ollen kuulnud nende küssendamist, ja ollen mahhatulnud neid siit maalt üleswima ühhe hea ja laia male, ühhe male, mis pima ja met joseb, Kanaani paika. Ja tulle nüüd, ma tahhan sind läkitada Barao jure, et sa mo rahwas, Israeli lapsed, Egiptusest pead wäljawina. Ma tahhan töeste sinnoga olla, ja immetähtä ja immeteggusid paljo tehha Egiptusses. Moses agga ütles: Ma pallun, Issand, mul on kange su ja kange keel. Jehowa ütles: temma wasto: Kes on innimessele suud teinud, ehk kes on sedda keletumat, ehk kurti, ehk näggiat, ehk pimmedat teinud? Eks minna Jehowa! Ja nüüd minne, ja minna tahhan so suga olla ja sind õppetada, mis sa pead räkima. Ja Moses läks ärra, ja teggi nenda, kui Issand tedda olli käsknud, ja tullit omma äia Ibro jure ja ütles temmale: Pässe ma lähhan, et ma taggasi saan omma wendade

jure, mis Egiptusfes on, et ma saan nähha, kas nemmad alles ellus on. Ja Itro ütles Mosessele: Minne rahhoga.

Kirja tunnistus.

Kes on innimessele suud teinud, ehk kes on sedda keletumat, ehk kurti, ehk näggiat, ehk pimmedat teinud? Eks minna, Jehowa? 2 Mos. 4, 11.

Temma annab sellele, kes wässinud, rammo ja joutumille annab ta palju joudo. Jes. 40, 29.

16. Kässoandmissesit.

Kui Moses ärraläks ja sai omma wenna Aroni wasto Jummala mäe jure, siis andis temma Aronile keik need Jehowa sannad teäta. Siis läksid Moses ja Aron Warao jure ja ütlesid temma wasto: Nenda ütleb Jehowa Israeli Jummal: Lasse mo rahwa minna, et nemmad mulle Pühha peawad kõrbes. Warao ütleb: Kes on Jehowa, kelle sanna ma pean kuulma, ei ma tunne Jehowa, agga tahha ka mitte Israelit lasta minna. Ja Warao südda jäi kangeks, ja ei wötnud neid mitte kuulda, nenda kui Jehowa olli rätkinud. Agga Jehowa panni omma kät Egiptusse wasto ja satis Egiptusse peäle öige sured nuhtlused; konnad katsid Egiptusse maad, hullk täid olli innimes- te ja lojüste külges, raske katko läkkitati Egip-

tusse peäle, et teik Egiptusse rahwa lodussed ärrasurrid; rahhe tulli teige Egiptusse male, hommiko tuul tõi rohho tirtsusid ülles, ja wi-mati löi Jehowa teik essimessest poeglapsed ja teik lojuste essimessest issasest lomast ühhel päwal Egiptusse male mahha. Siis lastis Barao teik Israeli lapsed Egiptusse rahwa seast ärraminna. Ja Israeli lapsed käisid Egiptusse maalt. Ja Jehowa käis nende eel päwa aeges pilwe sambas neile teed juhhatamas ja õ aeges tulle sambas neile walget tegemas, et nemmad ööd ja päwad woiksid käia. Ja nemmad löi leri ülles merre äre. Agga Egiptusse rahwas aiasid Israeli lapsed tagga teik Barao wantri hobbosed, ja temma rüütliid ja temma wäggi. Ja Jummal ingel, kes Israeli leri eel pilwe samba sees käis, tulli Egiptusse rahwa leri ja Israeli leri wahhele. Ja Moses sirutas omma kät merre pole, ja wessi andis ennast löhki ühhest ärra, ja Israeli lapsed käisid kett merrest läbbi kuiwa peäl ja Egiptusse rahwas aiasid neid tagga ja tullid nende järrele. Ja Moses sirutas omma kät wälja merre pole ja merri hakkas jälle koido aial kangeste jooksuma. Ja Jehowa aias Egiptusse rahwast kettel merd, ja wessi kattis wantrid ja rüütliid ja kett Barao wägge, et neist ei jänud ülle ei ühte ainustki. Siis laulis Moses ja Israeli lapsed kitusse loulo Jehowale, ja ütlesid: Ma tahhan Je-

howale laulda, sest ta on wägga kõrgeks sa-
nud, hobbose ja nende rüütliid on ta merres-
se heitnud. Minno rammo ja laul on Jeho-
wa ja ta on mulle ärrapeästmisses.

Kolmandal kuul pärrast sedda, kui Israeli
lapsed ollid Egiptusse maalt wäljatulnud, said
nemmad Sinai kõrbe. Ja Jehowa ütles Mo-
sesse wasto: Minne rahwa jure, ja pühhitse
neid tänna ja homme ja pesko nemmad ommad
rided, ja olgo nemmad walmis kolmandama
päwa wasto; ja te pire rahwale ümberringi,
sest ühhegi käsfi ei pea senna mäesse puutma,
kes mäesse pudub, peab armota surma panda-
ma. Ja Moses teggi nenda. Ja Jehowa
tulli mahha Sinai mäe peäle tulle sees, ja
keif se mäggi suitses ja wärrises wägga. Ja
Jummal räkis keif needsinnatsed sannad ja üt-
les: Minna ollen Jehowa, sinno Jummal,
kes sind Egiptusse maalt, seält orjade koiafi,
ollen wälja winud. Sul ei pea mitte teifi
jummalaid ollema minno kõrwas. Sinna ei
pea mitte Jummal omma Issanda nimme
ilma asjata suhho wõtma, sest Issand ei jätta
tedda nuhtlematta, kes temma nimme kurjaste
prugib. Sinna pead pühhapäwa pühhitsema.
Sinna pead omma issa ja omma emma auus-
tama, et sinno käsfi hästi käib, ja sinna kaua
ellad Ma peäl. Sinna ei pea mitte tapma.
Sinna ei pea mitte abbiello ärrarikkuma. Sin-
na ei pea mitte warrastama. Sinna ei pea

mitte üllekohhut tunnistama omma liggimesse wasto. Sinna ei pea mitte himmustama omma liggimesse kodda. Sinna ei pea mitte himmustama omma liggimesse naest, sullast, ümmardajat, weiksid, egga muud, mis temma pärralt on. Ja kui Jehowa Mosessega sai rätinud Sinai mäe peäl, siis andis Ta temmale kaks tunnistusse lauda, need ollid kiwvi lauad Jummalä sõrmege kirjutud. Ja Moses panni neid seädusse laeka sisse, ja ehhtas koggodusse telgi ja panni seädusse laekast senna sisse. Ja Jehowa panni üllema preestri ammetit Aroni peäle, ja preestri ammetit temma poiade peäle, ja pühhtises neid, et nemmad koggodusse telgi sees omma ammeti tööd tewad ja tedda teniwad.

Kirja tunnistus.

Ma tahhan Jehowale laulda, sest ta on wägga kõrgekš sanud, hobbosed ja rüütliid on ta merresse heitnud. Minno rammo ja laul on Jehowa, ja ta on mulle ärrapeästmisses. 2 Mos. 15, 1. 2.

17. Josuast.

Nellikümmend aastat ollid Israeli lapsed kõrbes käinud. Moses olli sadda ja kaksikümmend aastat wanna, kui ta surri. Ja Israeli lapsed nutsid Mosesi kolmkümmend päwa. Ja se sündis pärrast Mosesse surma, et Jehowa

Josua, Mosesse teenri wasto räkis ja ütles: Moses, mo sullane, on surnud, nüüd wotta kätte, minne sinna ja keik se rahwas Jordani jõe ülle senna male, mis ma neile Israeli lastele annan. Josua ja keik Israeli lapsed läksid Sittimist ärra ja tullid Jordani äre. Kui nüüd rahwas ülle Jordani piddid minnema, ja preestrid seädusse laeka rahwa ele kandsid, siis sündis, kui nende preestride jallad, kes laeka kandsid, wee sisse piddid sama, siis jäi se wesssi, mis üllemalt polelt mahhatulli, seisma, ja tousis ühte hunniko wägga kaugele, agga se wesssi, mis mahhajooksis laggeda merresse, kaddus koggoni ärra. Ja rahwas läksid läbbi Jeriko kohta.

Jeriko olli üks kindel lin, ja Jeriko rahwas panni wärrawa kinni, ja se jäi kinnipandud Israeli laste pärrast. Agga Jehowa ütles Josua wasto: Teie peate linna ümber käima, keik kes söamehhed, linna ümber piirdes ühhe korra, nenda pead sa kuus päwa teggema. Ja seitsemel päwal peate teie seitse korra linna ümber käima, ja preestrid puhhogo passunattega, siis peab linna müür omma paiga peäle mahhalangema. Ja Josua teggi nenda, kui Jehowa tedda olli käsknud, ja müür langes sinna paika mahha ja rahwas läks ülles linna ja said linna kätte. Kui nüüd Kanaani rahwa kunningad kuulsid, et Josua Jeriko kätte sanud, siis tuli hirm nende peäle,

ja nemmad kartsid wägga. Siis koggusid nemmad kofko ja tullid ülles wiis kunningast ja keif nende wäggi. Agga Josua ja keif söddarahwas temmaga läks nende wasto ja tulli äkkitselt nende peäle, ja löi neid mahha sure taplussega ja aias neid tagga. Ja kui nemmad Israeli eest pöggenesid, wiskas Jehowa sured rahhe tärrad taewast nende peäle, et nemmad ärrasurrid. Siis rätis Josua Jehowale ja ütles: Päike seisa paigale Ribeonis ja ku Aijaloni orgus! Ja päike seisis paigal ja kui jäi seisma, ja ei töttand mitte loja minna liggi ühhe terve päwa, kuni rahwas omma waenlaste kätte olli maksnud. Ja Josua wöttis keif se Ma ärra ja andis sedda Israeli lastele pärris osfaks nende sou=arrusid möda.

Ja Josua koggus keif Israeli sou=arrud kofko, ja ütles keige rahwa wasto: Ja nüüd kartke Jehowat ja tenige tedda wagga ja tössise süddamega ja saatke ärra need woörad jummalad ja hoidke Jehowa omma Jummalapole. Ja kui se teie melest pahha on Jehowa tenida, siis wallitsege endile tänna, kedda teie tahhate tenida. Minna ja minno perre tahhame Jehowa tenida.

Kirja tunnistus.

Ja kui se teie melest pahha on Jehowa tenida, siis wallitsege endile tänna, kedda teie

tahhate tenida. Minna ja minno perre tahhame Jehowa tenida. Jos. 24, 15.

18. Simsonist.

Pärrast Josua surma teggid Israeli lapsed kurja Jehowa filma ees, ja jätsid Jehowa mahha ja tenisid Baali ja Astaroti, kes nende rahwa jummalatte seast, mis nende ümberkaudo, ja kummardasid nende ette. Ja Jehowa wihha süttis põllema Israeli wasto, ja ta andis neid waenlaste kätte ja neil olli wägga kitsas kä. Ja Jehowa meel teggi haiget nende äggamisse pärrast ja töstis neile kohto moistjad kes neid peästsid nende waenlaste käest.

Neisuggune kohto moistja olli Simson. Ja Simson läks alla Timnati ja näggi ühhe naesterahwa Wilistide tüttarte seast, kes viete ta mele pärrast olli. Sel aial olli Jehowa Israeli lapsed Wilistide kätte annud. Ja Simson läks omma issa ja omma emmaga alla, ja tullid Timnati winamäggede jure ja üks loukoer tulli mõirates temma wasto. Ja Jehowa Waim tulli temma peäle, ja ta kiskus sedda lõhki, et kül ühtegi temma käes ei olnud. Ja kui temma issa ja temma emma alla tullid se naesterahwa jure, siis teggi Simson seäl jodud ja läks pärrast sedda ülles omma issa kotta.

Ja Wilistid tullid ülles ja löid leri ülles Juda wasto. Siis tulli Jehowa Waim ker-
meste Simsoni peäle, ja ta läks nende wasto
ja leidis ühhe tore eesli loualu, sedda wöttis
temma ja löi sellega mahha tuhhat meest.
Peäle sedda läks Simson Assati, ja Wilistid
wötsid tedda kinni ja pistid temma filmad wäl-
ja ja pannid tedda kinni kahhe waskahelaga
ja ta pididi wangide koiast jahwatama.

Ja Wilistide würstid tullid kokko suurt
ohwri ohwerdama omma jummalale Tagonile
ja ütlesid: Meie jummal on Simsoni, meie
waenlase, meie kätte annud. Ja nemmad
hüüdsid Simsoni wangide koiast ja pannid ted-
da sammaste wahhele seisma. Ja se hone
olli täis mehhi ja naesi. Ja Simson hüdis
Jehowa pole ja ütles: Issand Jehowa, mötle
mo peäle, ja kinnita mind nüüd weel seks
korraks, et ma jouaksin weel üks kord mo
kahhe filma pärrast Wilistide kätte hästi maks-
ta. Ja Simson hakkas neist kahhest kestmisest
sambast kinni, mis peäle se hone olli kinnitud,
teisest omma parrema, ja teisest omma pahhe-
maga käega, ja ütles: Mo hing surrego ärra
Wilistidega, ja ta tombas ennast kummar-
külle keigest wäest, siis langes se hone würstide
peäle, ja feige rahwa peäle, mis seäl sees, et
nemmad ärrasurrid. Ja neid furnuid olli
wägga paljo.

Kirja tunnistus.

Simson hüüdis Jehowa pole, ja ütles: Issand Jehowa, mötle mo peäle ja kinnita mind weel seks korraks. Kohtom. 16, 28.

19. Nuttist.

Ja neil päwil sündis, kui kohtomoistjad kohhut moistsid, et nälg olli Juda maal. Ja üks mees läks Betlemmast Juda maalt ärra, temma ja temma naene ja ta kaks poega, et ta piddi kui wooras Moabi wallisel maal el-lama. Ja selle mehhe nimmi olli Glimelek ja ta naese nimmi Noomi. Ja Glimelek surri ärra, ja temma kaks poega wötsid emesele Moabi ma naesed, teise nimmi olli Orpa, ja teise nimmi Rut. Ja kui nemmad seäl liggi kümme aastat ollid ellanud, surrid ka need mollemad poiad ärra. Ja Noomi läks jälle Juda male taggasi ja temma kaks minniat Orpa ja Ruti temmaga. Ja Noomi ütles nende wasto: Minge taggasi, mo tüttred! Ja nemmad nutsid ja ütlesid: Meie lähhäme ikka soga taggasi so rahwa jure. Noomi ütles: Minge taggasi, mo tüttred! Miks teie tahhete minnoga tulla? Ja Orpa andis omma äm-male suud ja läks ärra, Rut jäi temma seltsi ja ütles: kus pole sa lähhäd, senna lähhän minna ka, ja kus paika sinna jääd, senna tahhan ma ka jada. Sinno rahwas on minno

rahwas, ja sinno Jummal on minno Jummal. Kus sinna surred, senna tahhan ma ka surra, ja sinna peab mind mahhamaetama. Ja nenda läksid mollemad ärra ja tullid Betlemma odra leikusse hakkatusses.

Ja Rut läks iggapä põllule, ja noppis päid selle tagga. Se põllo ossa agga olli Boasi pärrält, kes olli Elimeleki sugguwössast. Kui Boas põllo peäle tulli, ütles temma leikajatele: Jehowa olgo teiega! ja ütles omma poisile, kes leikajatte ülle olli pandud: kelle pärrält on se norik? Ja se pois, kes leikajatte ülle olli pandud, wastas ja ütles: Se norik on se Moabi naene, kes Noomiga on taggast tulnud. Ja Boas ütles Rutti wasto: Etks sa kule, mo tüttar, ärra minne noppima teise põllo peält, ja jä seie mo tüdrukutte seltsi, ja kus nemmad leikawad põllule, seal käi nende järrel. Ja kui sul janno on, siis minne senna lähkritte jure, ja jo sest, mis need poisid towad; sest mulle on teada antud keik, mis sa omma ämmale teinud. Ja Rut heitis omma filmili mahha, ja kummardas mani. Ja ta noppis seal põllul õhtoni, ja tõi omma ämmal keik, mis ta olli noppinud. Ja Noomi ütles: olgo ta õnnistud Jehowale, kes omma heldust ei olle mahhajättnud. Ja pärrast leikust wottis Boas Rutti, ja ta sai temmale naeseks; ja Rut tõi poia ilmale, ja nemmad panuid temma nimme Obed.

Rirja tunnistus.

Rut ütles Noomi wasto: kus pole sa läh-
häd, senna lähhän minna ka, ja kus paika
sinna jääd, senna tahhan ma ka jada; sinno
rahwas on minno rahwas, ja sinno Jummal
on minno Jummal. Kus sinna surred, senna
tahhan ma ka surra, ja sinna peab mind mah-
hamaetama. Rutt. 1, 16. 17.

20. Samuelist.

Rama Ewraimi mäggise maal ellas üks
mees, Elkana nimmi ja temma naese nimmi
olli Anna. Ja Anna sai poia ja panni tem-
ma nimme Samuel, sest ta olli tedda Jeho-
walt pallunud. Kui se poisike sai ärrawoo-
rutud, wiis Anna tedda Jehowa kotta Si-
lusse ja tõi sedda poise Eli jure. Ja se pois
olli Jehowat tenimas preestri Eli ees. Ja
Eli poiad ollid pahharetti suggu, nemmad ei
tunud Jehowat. Ühhel öhtul, olli Samuel
ennast heitnud maggama Jehowa templis, kus
Jummal laekas olli. Siis hüdis Jehowa
Samueli ja ta ütles: Siin ma ollen! Ja ta
jooksis Eli jure ja ütles: Siin ma ollen, sest
sa olled mind hüüdnud. Eli ütles: Ei ma
polle hüüdnud, mo poeg, heida jälle mahha.
Ja Jehowa wöttis jälle hüda: Samuel! Siis
tousis Samuel ülles ja läks Eli jure ja ütles:

Siin ma ollen, sest sa olled mind hüüdnud. Eli ütles: Ei ma polle hüüdnud, mo poeg, heida jälle mahha. Ja Jehowa wöttis jälle Samueli hüda kolmatkorda ja ta toufis ülles ja läts Eli jure ja ütles: Siin ma ollen, sest sa olled mind hüüdnud. Siis moistis Eli, et Jehowa se poisi olli hüüdnud ja ütles Samuelile: Minne ärra, heida mahha, ja kui se sünnib, et kegi sind hüab, siis ütle: Jehowa rägi, sest so sullane kuleb. Ja Jehowa tuli ja hüdis kui esimesesl ja teisel korral: Samuel, Samuel! Ja Samuel ütles: Rägi, sest so sullane kuleb. Ja Jehowa ütles: Ma tahhan kohhut moista Eli suggu peäle iggaweste se üllekohto pärrast, et temma poiad ärrawandumist enneste peäle on saatnud. Hommiko ütles Eli Samueli wasto: Mis sanna olli se, mis Jehowa so wasto räkis? ärra salga nüüd minno ette. Samuel andis temmale teada keik need sannad, ja ei salgand temma ette ühtegi. Ja Eli ütles: temma on Jehowa, ta tehko, mis hea on temma melest.

Ja Wilistid söddisid Israeli wasto, ja Israel sai lödud ja se mahhalöminne olli wägga suur. Ja Jummalala laekas woeti ärra, ja need kats Eli poega surrid taplusfes ärra. Ja kui Eli sedda teada sai, langes ta taggasi istme peält mahha ja murdis omma kaela ja surri ärra.

Kirja tunnistus.

Jehowa ütles Samueli wasto: minna tahhan kohhut moista Eli suggu peäle iggaweste temma laste üllekohuto pärrast. Eli ütles: temma on Jehowa, ta tehko, mis hea on temma melest. 1 Sam. 3, 18.

21. Saul ja Dawet.

Ja se sündis, kui Samuel wannaks sai, koggusid keik Israeli wannemad ja tullid Samueli jure, ja ütlesid ta wasto: Panne kuningast meie ülle, kes meile kohhut moistab, nende kui keik mu rahwal on. Ja se sanna olli Samueli melest pahha. Ja Jehowa ütles temma wasto: Kule se rahwa sanna keikis, mis nemmad so wasto ütlewad, sest nemmad ei olle sind põlgnud, agga mind on nemmad põlgnud, et ma ei pea nende ülle kuningas ollema. Ja Samuel wöttis ühhe öllikrusi ja wallas Sauli pähha, ja woidis tedda würstiks omma pärris ossa ülle.

Ja Wilistid koggusid kokko Israeli wasto söddima keik omma söawägge. Saul ja Israeli mehhed tullid ka kokko Wilistide wasto söddima. Ja Wilistid seisid ühhe mäe peäl siin pool, ja Israeli lapsed seisid ühhe mäe peäl seal pool ja org olli nende wahhel. Ja Wilistide leridest tulli üks mees wälja, kes teist kutsus taplema, Koljat nimmi, ta olli üks

kuus künart ja üks waks pitt. Ja waskkübar
 olli ta peas ja sommuste wisil tehtud raudrie
 ta selgas ja waskodka ta pihha peäl, ja ta
 pigi wars olli kui lõngapoom. Ja ta seadis
 ja hüdüs Israeli heätud sõawäe hulkade was-
 to; ja ütles neile: wallitsego ennastele üks
 mees ärra, et ta alla tulleb mo jure. Kui ta
 woib minno wasto tappelda, ja lööb mind
 mahha, siis tahhame meie teile sullasiks jada;
 agga kui minna temma peäle woimust saan
 ja löön tedda mahha, siis peate teie meile
 jäma sullasiks. Kui Saul ja teik Israel
 need Bilistimehhe sannad kuulsid, ehmatasid
 nemmad ärra ja kartsid wägga. Ja Dawet,
 Isai poeg, ütles Sauli wasto: so sullane
 tahhab minna ja selle Bilistimehhega tappelda.
 Agga Saul ütles Daweti wasto: ei sa woi
 mitte temmaga tappelda, sest sa olled noor
 mees, agga temma on söddamees ommast no-
 rest põlwest. Dawet agga ütles: ma ollin
 karjane omma issa jures lambus, ja üks lou-
 koer tulli karroga, ja wiis ühhe lamba karjast
 ärra. Ja ma läksin wälja ta järrele ja löin
 tedda mahha, ja päästsin sedda ta suust ärra.
 Jehowa kes mind loukoera käest ja karro käest
 päästnud, kül sesamma mind ka päästab selle
 Bilistimehhe käest. Ja Saul ütles Daweti
 wasto: Minne, ja Jehowa olgo sinnoga! Ja
 Dawet wöttis omma keppi ennese kätte, ja
 wallitses ennesele wiis filledat kiwwi jöest ja

panni neid karjatse pauna, ja temma ling olli ta kä ja läks se Bilistimehhe liggi. Ja se Bilistimees ütles Daweti wasto: Kas minna ollen koer, et sinna keppidega mo jure tulled. Dawet ütles: Sinna tullid mo jure moögaga ja pigiga ja oddaga, agga minna tullen so jure wäggede Jehowa nimmel, kedda sinna olled laimanud. Kui nüüd se Bilistimees hakkab Daweti wasto liggi tulles, siis pistis Dawet omma kät pauna ja wöttis seält kiwi wälja ja wiiskas lingoga ja oskas se Bilistimehhe pea otsa, et ta omma filmili mahhalanges. Ja Dawet astus Bilistimehhe jure, ja wöttis temma moöga ja raius sega ta pea otsast ärra.

Pärrast Sauli surma woidsid Juda mehed Daweti kuningaks Juda suggu ülle, ja ta wallitses nellikümmend aastat Jerusalemmas.

Kirja tunnistus.

Dawet ütles Koljati wasto: Sinna tullid mo jure moögaga ja pigiga, ja oddaga, agga minna tullen so jure wäggede Jehowa nimmel, kedda sinna olled laimanud. 1 Sam. 17, 45.

22. Salomonist.

Kui Dawet olli hinge heitnud, sai temma poeg Salomo kuningaks Israeli ülle. Ja Salomon armastas Jehowa. Ribeonis näitis ennast Jehowa Salomonile öse unnes ja ütles:

Pallu, mis ma pean sulle andma? Salomo ütles: Wotta omma sullasele anda ühhe süddame, mis so sanna kuleb, et ta so rahwale woiks kohhut moista ja ärramoista, mis hea ja mis kurri on. Ja se sanna olli hea Issanda melest, ja Summal ütles ta wasto: Sepärrast, et sa olled sefinnatse asja pallunud, ja ey olle ennesele pallunud ei pitka igga, egga rikkust, wata, ma ollen sulle annud ühhe targa ja moistlikko süddame ni hästi ka rikkust kui au.

Ja Salomon wöttis Jehowale koia ehhitada, selle pitkus olli kuuskümmend künart, ja ta laius kakskümmend ja ta kõrgus kolmkümmend künart. Koia templi ees olli se eestkodd. Ja ta ehhitas koia müri külge ühhe maddala hone ümberringi ja selle koia taggumissest küljest seestpidiseks koiaks, mis keigepühham paik. Ja ta kattis se koia seestpidi selgema kullaga ja keige se koia seinade peäle lastis ta nikkerdada Kerubid ja palmipuid ja lahtilõdud lillikesed, ümberringi seestpidi ja wäljaspidi. Salomon teggi ka keik need riistad, mis Jehowa koias tarwis, kuld altari ja laua kullast ja künula jallad wiis parremat ja wiis pahhemat kät keige pühhama paiga ette selgemast kullast; ja kausid ja noad, ja pekkid, ja suitsetamise rohho kausid ja süttepannid selgemast kullast. Seitse aastat teggi Salomon tööd Jehowa koia kallal. Kui keik

se töö walmis sai, koggus Salomon Israeli wannemad, ja preestrid töid Jehowa seäduisse laeka sinna koia kohta, mis keigepühham paik. Ja se sündis, kui preestrid seält pühhast paigast wäljatullid, siis täitis üks pilw Jehowa kodda, et preestrid ei woind mitte seista egga omma tenistust tehha se pilwe pärrast, sest Jehowa Nu olli Jehowa kodda täitnud. Ja kuningas Salomon ja keik Israel temmaga ohwerdasid tappaohwrid. Ja Salomon seisis Jehowa altari ees keige Israeli koggodusse kohhal ja lautas ommad käed laiale taewa pole ja ütles: Jehowa, Israeli Jummal, ei olle sinno saarnast Jummalat ei taewas üllewel, egga al Ma peäl; wata omma sullase palwe peäle, et sa kuled sedda küssendamist ja palwet, mis so sullane tänna so ees pallub, et so filmad woiksid lahti olla selle koia ülleööd ja päwad. Nenda pühhiteses Salomo ja keik Israeli lapsed Jehowa kodda palwega.

Kirja tunnistus.

Salomon pallus ja ütles Jehowa wasto: wõtta omma sullasele anda ühhe süddame, mis fanna kuleb, et ta so rahwale woiks kohhut moista, ja ärramoista, mis hea, mis kurri on. 1 Kuning. 3, 9.

23. Prohwet Elias.

Ja Salomon läks maggama omma wan-

nemattega ja tedda maeti mahha temma isä
 Daweti linna, ja temma poeg Reabeam sai
 kunningaks temma assemele. Israel agga
 tagganes Daweti soust ärra ja töstsid Zer-
 beami kunningaks ülle keige Israeli. Daweti
 sou järrel ei olnud muud kui Juda suguarro
 üksi. Agga Israeli kunningad teggid kurja
 Jehowa silma ees, ja Israel tenis Baali ja
 kummardas temma ette.

Ja Prohwet Elias, Tisba mees, ütles
 kunninga Ahia wasto: Mi töest, kui Jehowa
 Israeli Jummal ellab, ei pea kastet egga
 wihma neil aastail enne ollema, kui agga mo
 susanna peäle. Ja Jehowa sanna sai temma
 kätte ja ütles: Minne siit ärra, ja olle war-
 jul Kritti jõe äres ja wötta jöest jua ja kaar-
 naid ollen ma käsknud sind seäl toita. Ja
 Elias läks ja jäi ellama Kritti jõe ärra. Ja
 kaarnad töid temmale leiba ja lihha hommiko
 ja öhto, ja temma jõi jöest. Ja se sündis
 aasta pärrast, et se jöggi ärrakuuwis, sest seäl
 maal ei olnud wihma. Ja Jehowa ütles
 Elia wasto: Wötta kätte, ja minne Sarepta
 ja jä sinna ellama, sest ma ollen seäl üht leske
 naest käsknud sind toita. Ja Elias wöttis
 kätte ja läks Sarepta ja tulli linna wärrawa
 ette, ja wata, seäl olli üks lesknaene puid
 noppimas. Ja ta hüdis tedda ja ütles: Wöt-
 ta, pallun ma, ja to mulle pissut wet ühhe
 riistaga, et ma saan jua, to ommas käes ka

üts palloke leiba. Ja se naene ütles: Mi töeste kui Jehowa so Jummal ellab, ep olle mulle kakkokestki, kui agga peo täis jahho wakkas ja pissut ölli krusis, ja wata, ma ollen noppind kaks halgo ja teen sest leiba ennesele ja omma poiale, et meie sedda söme, ja pär-rast surreme ärra. Elias ütles ta wasto: Ärra kardä, sest nenda ütleb Jehowa Israeli Jummal: Jahho ei pea mitte wakkast löpma, egga ölli krusist wähenema se päwani, kui Jehowa wihma annab Ma peäle. Ja ta läts ja teggi Elia sanna järrele ja Elias söi, ja se naene ja ta perre ühhe aasta. Jahho ei löppend wakkast ärra egga ölli ei wähenend krusist Jehowa sanna järrele, mis ta Elia läbbi räkinud.

Kirja tunnistus.

Jahho ei pea mitte wakkast löpma, egga ölli krusist wähenema. 1 Kuning. 17, 14.

24. Prohwet Jeremias.

Judale olli mitmed kuningad, agga pissut neid olli, kes teggid, mis Jehowa melest hea olli. Se wiimne Juda kuningas olli Sidkia. Sel aial ellas Prohwet Jeremias. Se seisis Jehowa koia wärrawas ja kulutas seäl sedda sanna ja ütles: Tehke heaks ommad wisid ja ommad teud, siis tahhan ma

teid jätta ellama seie paika. Ka tonekurg, mis taewa al, teab omma seätud aega, ja turteltuikenne ja päsoke ja kurg pannewad tähele omma tullemisse aega, agga minno rahwas ei moista Jehowa õigust.

Ja Jehowa ütles Jeremia wasto: Minne ja üttele Sidkia wasto: Nende ütteleb Jehowa, wata, ma tahhan sedda linna Babeli kunninga kätte anda, et ta põlletab sedda ärra tullega ja sind ma lasšen ärrawia Jerusalemmast wangi Babeli.

Ja Nebukadnetsar, Babeli kunningas, ja keik temma söddawäggi tulli Jerusalemma ja temma panni sedda kinni ja tungis wäggise linna sisse ja tappis ärra nende nored mehhed moögaga, ja ei annud armo poismeestele egga neitsittele, ei wannadele, egga neile, kes immewad. Ja keik Jummalala koia riistad ja kunninga ja würstide warrandusfed, need keik wiis temma Babeli. Ja nemmad põlletasid Jummalala kodda ärra, ja kiskusid Jerusalemma müri mahha ja põlletasid keik temma sured koiad tullega ärra, ja keik temma kallid riistad rikkuti ärra, ja mis moögast ülle jäi, wiis ta Babeli.

Jeremia agga nuttis ja kaebas: Kuida istub se lin, kus paljo rahwast sees olli, üksi? Sioni teed on leinamas, et ei olle neid, kes pühhiks tulleswad, keik temma wärrawad on ärrahäwitud, temma preestrid õhkawad, temma

neitsid on kurwad ja temmal ennesel on kibbe kä. Sest Jehowa on tedda kurwastanud temma suurte ülleastmiste pärrast. Oh hädda meile, et meie olleme patto teinud! Mikspärrast tahhad sa meid ikka ärraunnustada? Põra meid, Jehowa, ennese pole, siis põrame meie, nenda meie päwad kui wannast.

Kirja tunnistus.

Ka tonekurg, mis taewa al, teab omma seätud aega, ja turteltuikenne ja pääsoke ja kurg pannewad tähhele omma tullemisse aega, agga minno rahwas ei moista Jehowa õigust. Jerem. 8, 7.

25. Prohwet Daniel.

Nende seas, kes wangid Babeli said widud, olli ka üks noor mees, Daniel nimmi, tedda kuningas Nebukadnetsar Israeli lastest olli seädnud, et tedda pididi ülleskaswatama, ja pärrast kõlbaks kuningaga kuninglikkus koias seisma. Ja Jummal andis Danielile tundmist ja moistust ja tarkust, ja olli temmaga keitis, mis ta teggi. Ja kuningas teggi Danielit sureks ja andis temmale sured ja paljo andid ja panni tedda wallitsejaks keit üle Babeli rigi ja keigeüllemaks keit üle Babeli tarkade. Siis otsisid need keige suremad würstid ja sured würstid süüd leida Danielist kuningriiki

polest ja piddasid nou kuningaga Tariussega, et üks kuninglit seädminne peab seätud ja kange keloga finnitud sama, et iggaüks, kes ial pallumist pallub, ühheltki jummalalt ehk innimesfelt kolmekümnel päwal, kui agga kuninga käest, sedda peab loukoerte auko wissatama. Kui Daniel sedda sai kuulda, läks ta sisse omma kotta, heitis ennast kolmel aial päwas põlweli mahha ja lugges ja tunnistas omma Jummalala ette keit ülles. Siis tullid need mehhed ühtlase ja leidfid Danielit pallumast ja allandlikkult luggemast omma Jummalala ees. Siis astusid nemmad liggi ja ütlesid kuningaga ette: Daniel ei holi sinno pärrast, kuningas, egga so kelo pärrast, waid ta pallub omma pallumist kolmel aial päwas, ja anna käsko, et tedda loukoerte auko wissataks. Kui kuningas sedda sanna kulis, olli temma meel wägga pahha, sest temma armastas Danielit. Agga need mehhed tullid saggedaste kuningaga jure ja ütlesid: et ei woi mingisugust keeldust egga seädmist muta, mis kuningas seab. Siis käskis kuningas Danielit tua ja loukoerte auko wissata. Kuningas agga ütles Danielile: So Jummal, kedda sa allati tenid, se peästko sind. Siis tousis kuningas koites, kui walge sai, ülles, ja läks ruttuste loukoerte augo jure ja hakkas üttema Danieli wasto: Daniel, se ellawa Jummal fullane, kas on so Jummal sind woinud lou-

koertest ärrapeästa? Daniel wastas: Kuningas ellago iggaweste! Mo Jummal on omma ingli läkkitanud ja loukoerte su kinnipannud, et nemmad mulle kahjo ei teinud. Siis olli kuningaga meel wägga hea temma sees, ja kästis Danielit august ülleswötta. Ja kuningas kästis need mehhed tua, kennel Danieli ärrahukkaminne ni maggus olli, kui roog, ja neid loukoerte auko wiisata, nende poiad ja nende naesed, ja nemmad ei saand weel augo pohja, kui need loukoerad nende peäle woimust said, ja murdsid keit nende lund kondid rusuks.

Kirja tunnistus.

Mo Jummal on omma ingli läkkitanud ja loukoerte su kinnipannud, et nemmad mulle kahjo ei teinud. Tan. 6, 22.

26. Esra ja Nehemia.

Seitsekümmend aastat ollid Israeli lapsed wangi Babeli. Siis ärratas Jehowa Koresi Persia kuningaga waimo, et ta lastis keiges ommas kuningriikis kulutada: Jehowa, taewaste Jummal, on mulle käsko annud ennefele koia ülleschhitada Jerusalemma, mis Juida maal. Kes teie feast on keige ta rahwa feast, se mingo ülles Jerusalemma ja ehhitago ülles Jehowa Israeli Jummalala kodda. Ja kuningas Kores lastis Jehowa koariistad

ette tua, ja lugges neid Juda rahwa würsti kätte. Siis wötsid ette Juda ja Benjamini wannematte peamehhed ja preestrid ja Lewitid üllesminna Jehowa koia üllesehitama, mis Jerusalemmas.

Ja kui nemmad üllesläinud, hakkasid nemmad Summala koia kallal tööd teggema, ja pannid Jehowa templi allust. Ja nemmad pannid preestrid senna seisma, trumpetidega ja keif rahwas laulsid Jehowat kites ja tänades.

Peäle sedda tullid mund mehhed Juda maalt Neemia jure, kes olli Susanis kuninglikkus koias. Ja Neemia küsis neilt Jerusalemma pärrast. Ja nemmad ütlesid: need, kes wangidest üllejäänud on seal Juda rikis fures önn etusses, ja Jerusalemma mürid on alles löhki ja ta wärrawad tullega ärrapõletud. Kui Neemia need sannad kulis, nuttis temma, ja leinas mitto päwa, ja olli paastumas ja pallumas taewa Summala ees. Ja kui ta kuninga kätte wina andis, olli ta kurb temma silma ees. Siis ütles kuningas temmale: Mikspärrast olled sa kurwa näoga? Neemia ütles kuninga wasto: Kuningas elago iggaweste! mikspärrast ei peaks ma mitte ollema kurwa näoga? sest se lin, kus mo wannematte haudade asse, se on paljaks tehtud ja ta wärrawad tullega ärrapõletud. Siis ütles kuningas: Mis sinna siis otsid? Nee-

mia ütles: Kui se kuningas melest hea, et sa
 mind wõttaksid senna linna, kus mo wanne-
 matte hauad sees, läkitada, siis woin ma
 sedda üllesehitada? Ja kuningas läkitas
 Neemia senna, ja andis temmale ramatud
 Mawallitsejatte kätte. Kui Neemia Jerusa-
 lemni tulli, ehhitasid nemmad mürid ja wär-
 rawad jälle üles. Ja teik se rahwas tulli
 kokko kui üks mees, ja Esra, se preester, tõi
 sedda kässoõppetust koggodusse ette, ja lug-
 ges seält sees, - kui walge sai polest päwast
 sadik. Ja teik rahwas nutsid, kui nemmad
 kässo õppetusse sannad kuulsid. Agga Neemia
 ja Esra kästsid teik rahwast wait olla ja üt-
 lesid: Sesinnane pääw on pühha Jehowale
 teie Jummalale, ärge leinage ja ärge nutke,
 sest se rööm Jehowa pärrast on teie rammo.
 Ja teik rahwas teggi kindla seädusse ja wõt-
 sid wandega ennest peäle Jummalala kässo õp-
 petusse järrel käia.

Kirja tunnistus.

Sesinnane pääw on pühha Jehowale,
 teie Jummalale, ärge leinage ja ärge nutke,
 sest se rööm Jehowa pärrast on teie rammo.
 Neem. 8, 10.

Touse üles, sago sa walgustud,
 sest sinno walgus tulleb ja Jehowa
 au touseb so ülle.

Teine jaggo.

Jesus Kristus.

Sesamma eile ja tänna ja iggaweste.

---

1. Jesusse sündmisest.

Maatsaretti Kalilea maal ellas üks neitse Maria nimmi, kes olli kihlatud ühhe mehhele, Josef nimmi. Temma jure tulli ingel Gabriel ja ütles: Terre, kes sa olled armo sanud, Issand olgo sinnoga. Kui Maria inglit näha sai, ehmatas ta temma sanna pärrast wägga ärra ja mötles: mähhärdune terretaminne se piddi ollema? Agga se ingel ütles temma wasto: ärra kardda, Maria, sest sinna olled armo leidnud Jummalä jurest, wata, sinna pead Boia ilmale toma ja temmale nimme pannema Jesus. Sesinnane peab suur ollema, ja Keigekörgema Boiaks hütama. Ja temma peab kui kuningas wallitsema Jakobi suggu ülle iggaweste. Maria ütles: Kuida se peab sündima? Se ingel wastas ja ütles temmale:

Pühha Waim peab so peäle tulles, sevärrast peab ta se pühha, mis sinnust sünn. v, Summala Poiaks hütama. Agga Maria ütles: Wata, sin on Issanda ümmardaja, mulle sündko so sanna järrele. Ja se ingel läts temmalt ärra.

Agga se sündis, et sanna Keisrist Augustustest wäljaläks, et keik ma-ilm piddi ülleskirjotud sama. Ja keik lätsid ennast lastma ülleskirjotada, iggäüts omma linna. Siis läks ta Josep omma kihlatud naesega ülles Daweti linna, mis hütakse Betlemmas, sepärrast et ta olli Daweti suggust ja pärris maalt. Ja kui nemmad seäl ollid, sai se aeg täide, et ta piddi mahhasama. Ja temma tõi omma esimesse Poia ilmale, ja mähtis tedda mähmette sisse ja pauni tedda mahha söime, sest neil ey olnud muud asjet maias. Ja seäl sammas wäljal ollid karjatsed öitfes ja hoidsid öse omma karja. Ja wata, Issanda ingel seisis nende jures ja Issanda au paistis nende ümber, ja nemmad kartsid üpris wägga. Ja se ingel ütles neile: Urge kartke, wata, ma kulutan teile suurt römo, mis keige rahwale peab sama, sest teile on tänna Daweti linnas sündinud se Dünisteggia, kes on Kristus se Issand. Ja ätkitselt olli se inglige taewa söa wäe hulk, need kiitfid Summalat ja ütlesid: Mu olgo Summalale kõrges, ja Ma peäl rahho, ja innimestest hea meel. Ja kui need

inglid neist said ärraläinud taewa, siis ütlesid need karjatsed teine teise wasto: Et lätki nüüd Betlemma, ja wadagem sedda asja, mis Issand meile on teada annud. Ja nemmad tullid ruttuste ja leidsid Maria ja Josepi ja sedda lapsokest söimes maggamast. Agga kui nemmad sedda said näinud, läksid nemmad taggasi ja auustasid ja kiitsid Jummalat.

Kirja tunnistus.

Au olgo Jummalale kõrges, ja Ma peäl rahho, ja innimestest hea meel. Luk. 2, 14.

2. Kristus Jummalaks.

Josep ja Maria wisid sedda lapsokest Jerusalemma, et nemmad tedda piddid Issanda ette seädma, ja et nemmad piddid ohwri andma sedda möda, kui Issanda kässoõppetusses on ööldud, üks paar turteltuikesi, ehk kaks tuide poega. Ja wata, üks innimenne olli Jerusalemmas, Simeon nimmi, ja se innimenne olli õige ja jummalakartlik ja otis Israeli römo, ja pühha Waim olli temma peäl. Ja temma olli fanna sanud pühhasst Waimust, et temma ei piddand mitte surma näggema, enne kui ta piddi Issanda Kristust nähha sama. Ja temma tulli Waimo läbbi pühha kotta. Ja kui need wannemad sedda lapsokest Jesust senna töid, wöttis temma isse

tedda omma sülesse ja kitis Jummalat ja ütles: Issand, nüüd lapsed sinna omma süllast rahhus ärraminna, omma sanna järrel, sest mo filmad on sinno õnnistust näinud, mis sinna olled walmistanud keige rahwa nähhes walgusfeks, pagganad walgustama ja omma Israeli rahwa auuks.

Ja seäl olli üks naesterahwas, kes prohwet, Anna nimmi, temma olli nelli aastat peäle kahheksakümmend lest, ja ei tulnud ial ärra pühhast koiaist, ja tenis Jummalat paastmisse ja palwettega ööd ja päwad. Ja sefinnane tulli senna selsammal tunnil, ja kitis Issandat, ja räkis temmast keikile, kes ärralunnastamist Jerusalemmas ootsid. Pärast sedda läksid nemmad taggasi omma Naatsaretti linna. Ja se lapsok kaswis ja sai kangeks waimus, täis tarkust ja Jummalat arm olli temma peäl.

Kirja tunnistus.

Issand, nüüd lapsed sinna omma süllast rahhus ärraminna omma sanna järrel, sest mo filmad on sinno õnnistust näinud. Luk. 2, 29.30.

3. Targad hommiko poolt.

Kui Jesus olli sündinud Betlemmas Juda maal tunninga Herodesse ajal, wata siis tulid targad hommiko poolt Jerusalemma ja üt-

lesid : Kus on se sündinud Juda rahwa Kuningas? meie olleme temma tähhe näinud hommiko maal ja olleme tulnud tedda kummardama. Kui kuningas Herodes sedda kulis, ehmatas temma wägga ärra ja koggus kokko keik üllemad preestrid ja kirjatundjad ja kulas neilt, kus se Kristus piddi sündima? Ja nemmad ütlesid temmale: Betlemmas, Juda maal, sest nenda on se prohwet Malaki läbbi kirjotud. Siis kutsus Herodes need targad salaja ja kulas neilt, öiete sedda aega, mil se täht olli paistnud. Ja temma läkkitas neid Betlemma ja ütles: Minge ja kulage öiete hästi se lapsokesse järrele, ja kui teie tedda leiateg, siis kulutage mulle et ka minna tullen tedda kummardama. Need targad läksid ärra, ja wata, se täht, mis nemmad hommiko maal ollid näinud, käis nende eel, ja seisis kohhe seäl ülleweel, kus se lapsokenne olli. Kui nemmad sedda tähte näggid, said nemmad üpris wägga röömsad, ja läksid fenna kotta, ja leidsid se lapsokesse Maria temma emmaga ja heidsid endid mahha ja kummardasid tedda ja wötsid omma warrandust lahti ja wisid temmale andid, kulda, wiroki ja mirri. Ming et Jummal neid kästnud unnes, et nemmad mitte ei piddand Herodesse jure taggasi minna, läksid nemmad teist teed taggasi omma male.

Kirja tunnistus.

Ja sinna Betlemma Juda maal, sinna ep olle milgi kombel se wähhem Juda würstide seas, sest sinnust peab wäljatullema se Wallitseja, kes minno Israeli rahwast peab kui karjane hoidma. Matth. 2, 6.

4. Jesus Jummalä Kwias.

Jesusse wannemad käisid igga aasta Jerusalemmas Pasapühhiks. Ja kui Jesus kaheteistkümnne aastaseks sai, wötsid nemmad tedda ennesega Jerusalemma. Kui need päwad täis said, lätsid nemmad jälle koio pole. Jesus agga jäi Jerusalemma, ja temma wannemad ei teädnud sedda mitte. Nemmad mõtlesid tedda te-käijatte seltsis ollewad, ja tulid ühhe päwa teed, ja otssid tedda suggulaste ja tutwade jures. Kolme päwa pärrast leidsid nemmad tedda pühhasi koiasi istmast kest õppetajatte seas ja neid kuulmasi, ja neilt küsimsi. Ja keif, kes tedda kuulsid, ehmatasid ärra temma moistusse ja kostmissse pärrast. Ja kui temma wannemad tedda nägid, ehmatasid nemmad wägga ärra, ja temma emma ütles temma wasto: Poeg, miks sa meile nenda olled teinud? wata, sinno isä ja minua olleme sind öiete waewaga otsinud. Ja temma ütles nende wasto: Mis se on, et teie mind ollete otsinud? eks teie ei teädnud,

et ma ses pean ollema, mis mo Issa pärralt on? Ja nemmad ei moistnud sedda sanna, mis ta neile räkis. Ja temma läks nendega alla Naatsaretti, ja kulis nende sanna. Ja temma emma piddas keik needsinnaatsed sannad ommas süddames. Ja Jesus kaswis tarkus- ses ja pikkus ses ja armus Summala ja inni- meste jures.

Kirja tunnistus.

Jesus kaswis tarkus ses ja pikkus ses, ja armus Summala ja innimeste jures. Luk. 2, 52.

5. Kristust ristitakse Joannessest.

Kui Jesus hakkas liggi kolmekümne aasta- seks sama, ristis Joannes, se ristija, Sakaria poeg, Jordanis ja teggi jutlust Juda ma kõrbes ja ütles: Barrandage meelt, sest tae- wa riik on liggi tulnud. Joannessel olli ta omma kuub kameli karwust ja nahk wõ temma wööl, agga temma roog olli rohhotirtsud ja mets messil. Ja temma jure läks wälja Je- rusalemma lin, ja keik se Juda ma, ja nem- mad said temmast ristitud Jordanis, ja tun- nistasid ennesta pattud ülles. Ja Joannes kulutas ja ütles: Se tulleb minno järrele, kes on wäggewam mind, kelle kingapaelo kum- mardades lahti peästa minna wäärt ep olle. Minna kül ollen teid ristitud weega, agga

temma peab teid pühha Waimoga ristima. Ja neil päiwil sündis, et Jesus tuli Naatsaretist Kalilea maalt ja ristiti Joannesest Jordanis. Ja kui temma sai ristitud tuli temma weest wälja, ja wata, taewad tehti temmale lahti. Ja Joannes näggi Jummalä Waimo kui tuikesse ennast mahhalaskwad ja temma peäle tullewad. Ja heäl tuli taewast ja ütles: sesinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on. Teisel päwal näab Joannes Jesust ennese jure tullewad ja ütles: Wata, se on Jummalä tal, kes ma- ilma patto ärrakannab. Ja sesinnane on kellest ma ollen üttelnud. Mo järrele tulles üks mees, kes enne mind on olnud.

Kirja tunnistus.

Sesinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on. Matth. 3, 17.

6. Pulmad Kana liinas.

Kanas Kalilea maal said pulmad, ja Jesusse emma olli seal. Agga Jesus ja temma jüngrid ollid ka pulma kutsitud. Ja kui wina yudus, ütles Jesusse emma temma wasto: Neil ep olle wina. Jesus ütles temmale: Naene, minno tund ep olle weel tulnud. Ja temma emma ütles teenridele: Mis temma teile ial ütles, sedda tehke. Agga senna ollid pantud kuus kiwist weeriista

Juda rahwa puhhastamisse tarwis, ja igga-ühhe sisse läks kaks ehk kolm mooto. Jeesus ütles teenridele: Täitke need kiwised weertistad weega, ja nemmad täitsid neid äre tassa. Ja temma ütles neile: Wõtke nüüd nende seest, ja wige pulma rahwa tallitajale. Ja nemmad wisid. Agga kui pulma rahwa tallitaja sedda wet maitsis, mis winaks olli sanud, (ja ei teadnud mitte, kust se olli, agga need teenrid teadsid, kes sedda wet ollid tonud), siis kutsus se pulma rahwa tallitaja peigmeest ja ütles temmale: Igga mees annab esite head wina ja kui nemmad jo kül sanud, siis lahjemat: sinna olled sedda head wina tännini hoidnud. Se olli nende immeteggude hakkatus, mis Jeesus teggi Kanas Kalilea maal ja näitis omma au ülles. Ja temma jüngerid uskusid temma sisse. Sest aiast hakkas Jeesus jutlust teggema ja ütlemä: Parrandage meelt, sest taewariik on liggi tulnud.

Kirja tunnistus.

Parrandage meelt, sest taewariik on liggi tulnud. Matth. 4, 17.

Parrandage meelt, ja uskuge armo õppetust. Mark. 1, 15.

7. Sest alwatud inimesest.

Ja se sündis ühhel päwal, et Jeesus õpetas Kapernaumas, ja seal ollid Wariserid

ja käsotundjad istmas ja kuulsid tedda. Ja wata, ühhed mehed töid wodi peäl ühhe inimesse, kes olli alwatud. Ja kui nemmad ei woinud Jesusse liggi sada rahwa pärrast, läksid nemmad ülles kattukse peäle, kistsid kattust lahti ja lastsid se wodi mahha, kus sees se alwatud maas olli, kesk paika Jesusse ette. Kui Jesus nende usko näggi, ütles temma selle alwatud wasto: Poeg, sinno pattud on sulle andeks antud. Ja kirjatundjad ja Wariserid hakkasid mõtlema, ommas süddames: Mis seinnane nenda Jummal teotusfi rägib? Kes woib pattud andeks anda muud, kui agga ainus Jummal? Ja kui Jesus nende mõtlemisfed tundis, ütles temma nende wasto: Mis teie mõtlete ommas süddames? Kumb on kõrgem öölda: Sinno pattud on sulle andeks antud, ehk öölda: Touse ülles ja kõnni? Agga et teie peate teada sama, et innimesse Poial melewald on Ma peäl pattud andeks anda, ütles ta selle alwatud wasto: Ma ütlen sulle, touse ülles ja tõsta omma wodi ülles ja minne ärra omma kotta. Ja seddamaid tousis ta ülles, tõstis omma wodi ülles ja läks omma koio Jummalat kites. Ja keit ehmatasid ärra ja kiitsid Jummalat ja ütlesid: Sähherdust ep olle meie ial näinud.

Kirja tnnnistus.

Poeg, sinno pattud on sulle andeks antud.
Mark. 2, 5.

S. Kristusse mäe-jutlus.

Ja Jeesus käis keik sedda Kalilea maad läbbi, ja õppetäs nende koggodusse koddade sees ja kulutas sedda kunningriki armoõppetust ja parrandas keik többe ja keik wigga rahwa seas. Ja sellepärrast käisid paljo rahwast temma järrel, ja kui ta sedda rahwast näggi, läks temma ülles ühhe mäe peäle, ja kui ta sai mahhaistunud, tullid temma jüngrid temma jure. Ja temma õppetäs neid, ja ütles: Õnsad on need, kes waimus waesed on, sest nende pärralt on taewariik. Õnsad on need, kes kurwad on (omma pattude pärrast), sest nemmad peawad sama römustud. Õnsad on need armolissed, sest nemmad peawad armo sama. Õnsad on need, kes puhtad süddames on, sest nemmad peawad Jummalat näggema. Õnsad on need rahhonoudjad, sest neid peab Jummalalapsiks hütama. Ja ütles temma: Armastage ommad wihamehhed, õnnistage neid, kes teid ärrawannuwad, tehke head neile, kes teid wihtawad ja palluge nende eest, kes teile liga tewad ja teid taggakiusawad. Katske, et teie omma waeste andid innimeste nähhes ei anna, et teid neist peab nähtama. Kui sinna waestele andid annad, siis ei pea sinno pahhem käsfi mitte teädma, mis sinno parrem käsfi teeb, et sinno waeste anded woiksid sallaja olla, ja sinno isja, kes sallajasse näab,

kül se sulle maksab awalikkult. Ja kui sinna Summalat pallud, siis minne omma kambri, ja panne omma ukse kinni ja palu omma Issa, kes sallajas on, ja lugge nenda: Issa meie, kes sa olled taewas, pühhitsetud sago sinno nimmi, tulgo meile sinno riik, sinno tahtminne sündko kui taewas, nenda ka Ma peäl. Meie iggapäwast leiba anna meile tännapäaw, ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname omma wõlglastele, ning ärra sada meid mitte kiufatusse sisse, waid peästa meid ärra sest kurjast, sest sinno pärralt on se riik, ning se wäggi, ning se au iggawest, Amen.

Kirja tunnistus.

Armastage ommad wihamehhed, õnnistage neid, kes teid ärrawannuwad, tehke head neile, kes teid wihtawad, ja palluge nende eest, kes teile liga tewad ja teid takkakiufawad. Matth. 5, 44.

9. Tuulispast merre peäl.

Jesus läks omma jüngrittega laewa, ja ütles nende wasto: Läkki teise pole järwe. Ja nemmad läksid ärra. Ja kui nemmad laewaga läksid, uinus temma maggama. Ja suur tuulispast tousis järwe peäl, ja aias laenid laewa, nenda et se jo täis sai. Ja temma

jüngrid tullid temma jure ja ärratasid tedda ülles ja ütlesid: Issand aita meid, meie läh-häme hukka. Ja temma tousis ülles, ja äh-wardas tuult ja ütles selle järwele: Olle wait ja wagga. Ja se tuul heitis, siis sai se kog-gone waitseks. Ja temma ütles neile: Miks-pärrast ollete teie arrad, teie nödrausfolissed? Ja nemmad, (need teised laewokessed,) kartsid üpris wägga ja immetellesid ja ütlesid: Kes siis seshinnane on, et ka tuul ja järw temma fanna wotwad kuulda?

Kirja tunnistus.

Mikspärrast ollete teie arrad, teie nödrausfolissed? Matth. 8, 26.

10. Jairi tütrekenne.

Ja kui Jesus jälle laewaga seie pole ülle järwe tulnud, siis tuli üks neist koggoduste koddade üllemist Jairus nimmi, ja heitis tem-ma jalge ette mahha ja pallus tedda wägga ja ütles: Minno tüttar wagub hinge, ma pallun, et sa tulled ja panned käed temma peäle, siis saab temma ellawaks. Ja Jesus tousis ülles ja käis temma järvel. Minnes tuli üks selle koggodusse koia üllema perrest ja ütles temmale: Sinno tüttar on surnud, ärra te õppetajale waewa. Agga kui Jesus sedda kulis, ütles temma koggodusse koia ül-

lemale: Ärra karda, ussu agga, siis peab temma abbi sama. Ja kui ta kotta sai, ei lastnud temma keddagi sisse minna, kui agga Petrust ja Jakobust ja Joannest, ja se lapses isa ja emma. Agga keif nutsid ja kaebasid tedda. Temma agga ütles: Äрге nutke mitte, ta ep olle mitte surnud, waid ta maggab. Ja nemmad naersid tedda, sest nemmad teadsid, et ta olli surnud. Agga temma aias keif wälja ja hakkas ta kätte kiini ja hüdis ja ütles: tüttarlaps, touse üles! Ja temma hing tulli jälle ja temma touseis seddamaid üles. Temma olli kahheteistkümnne aastane. Ja temma wannemad ehmatasid ärra; Ja ta käskis temmale süa auda.

Kirja tunnistus.

Ärra karda, ussu agga, siis peab temma abbi sama. Luk. 8, 50.

11. Ühhest kurdist ja pimmedast.

Tirusse ja Sidoni raiadest tulli Jeesus Galileja järwe äre. Ja nemmad töid temma jure ühhe kurdi, kel kidda keel olli, ja pallusid tedda, et ta pididi kät temma peäle pannema. Ja temma wöttis tedda rahwa seast ärra kõrwale, ja pistis ommad sõrmed temma kõrwo, ja süllitas ja putus temma kelesse. Ja watis üles taewa, öhkas, ja ütles temmale: Gewata!

se on: sa lahti! Ja seddamaid said temma kõrwad lahti, ja temma keele köidid peasis lah-
ti, ja temma rägis selgeste. Ja nemmad eh-
matafid üpris wägga ärra ja ütlesid: Temma
on keik hästi teinud, kurdidke teeb temma kuul-
ma, ja keletumad räkima.

Ja temma sai Betsaida, ja nemmad töid
temma jure ühhe pimmeda ja pallusid tedda,
et ta piddi temmasse puutma. Ja kui temma
selle pimmeda kätte sai kinni hakkanud, satis
temma tedda allewist wälja. Ja kui temma
sai temma silmi süllitanud, ja käed temma
peäle pannud, küsis ta temmalt, kas ta mid-
dagi piddi näggema. Se pimme ütles: min-
na nään innimesi kõndiwad otsego puud. Je-
sus panni jälle käed temma silmade peäle ja
panni tedda ülleswatama. Ja temma sai jälle
terweks ja näggi neid keik selgeste ärra. Ja
temma käs kis tedda temma koto minna ja üt-
les: Ärra ütle ühhelgi sedda allewis.

Kirja tunnistus.

Temma on keik hästi teinud, kurdidki teeb
temma kuulma, ja keletumad räkima. Mark. 7, 37.

12. Jesust mudetakse Tabori mäe peäl.

Jesus wöttis ennese jure Peetrust ja Jo-
annest ja Jakobust ja läks mäe peäle luggema.

Ja kui temma lugges, läks temma teggomood teise näule, ja temma palle paistis otsego päike, ja temma rided said walgeks otsego walgus. Ja wata, Moses ja Elias näitsid enast neile, ja kõnnelesid temmaga. Agga Peetrus wastas ja ütles Jesussele: Issand, se on hea, et meie siin olleme, kui sa tahhad, siis tahhame meie seie kolm maia tehha, ühhe sinnule, ja ühhe Mosessele ja ühhe Eliale. Kui temma alles räkis, wata, siis warjas nende ülle üks selge pilw, ja wata, üks heäl pilwest ütles: Sesinnane on mo armas Poeg, kes minno mele pärrast on, tedda kuulge. Ja kui jüngrid sedda kuulsid, heitsid nemmad omma filmili mahha ja kartsid wägga. Ja Jesus tuli nende jure, putus neisse ja ütles: Tousse ülles, ja ärge kartke mitte. Agga kui nemmad ommad filmad üllestõstsid, ei näinud nemmad keddagi, kuid Jesust ükspäinis. Ja kui nemmad mäelt alla läksid, käs kis neid Jesus ja ütles: Teie ei pea sedda näitmist üh helgi üttelema, kunni innimesse Poeg surnust saab üllestõusnud.

Kirja tunnistus.

Õppetaja, se on hea, et meie siin olleme, tehkem kolm maia, ühhe sulle, ühhe Mosessele ja ühhe Eliale. Luk. 9, 33.

13. Tähhendamisse sanna ärrakad- dunud lambast ja trahma rahvast.

Keif tõlnerid ja pattused tullid Jeesusse jure tedda kuulma. Ja Wariserid ja kirjatundjad nurrisesid ja ütlesid: Sefinnane wõttab pattused wasto ja sööb nendega. Jeesus räkis neile se tähhendamisse sanna ja ütles. Misfuggune innimenne teie seast on, kennel sadda lammast on, ja kui ta ühhe neist ärrakautab, eks ta jätta ühheksakümmend peäle ühheksa kõrbe, ja eks ta lähhä selle järrele, mis on ärrakaddunud, kunnit ta sedda leiab. Ja kui temma koio saab, siis kutsub ta kocko sõbrad ja naabred ja ütleb neile: Olge minnoga röömsad, sest ma ollen leidnud omma lamba, mis olli ärrakaddunud. Minna ütlen teile, et nenda on rööm taewas ühhe pattuse pärrast, kes meelt pärrandab, ennam kui ühheksakümne peäle ühheksa öige pärrast, kellel melepärrandamist ei olle tarwis. Eht nisfuggune naene on, kel kümme trahma rahha on, kui ta ühhe trahma rahha ärrakautab, eks ta künnalt ei süta, ja eks ta kodda ei pühhi, ja eks ta holega ei otši, senni kui ta sedda leiab? Ja kui ta saab leidnud, siis kutsub ta kocko sõbrad ja naabred ja ütleb: olge minnoga röömsad, sest ma ollen se trahma rahha leidnud, mis ma ollen ärrakautand. Nenda ütlen

minna teile, on rööm Jummalaga inglide ees ühhe pattuse pärrast, kes meelt parrandab.

Kirja tunnistus.

Nenda on rööm Jummalaga inglide ees ühhe pattuse pärrast, kes meelt parrandab. Luk. 15, 10.

14. Rikkas mees ja waene Laatsarus.

Jesus räkis omma jüngritte ja Bariseritte ees ja ütles: Üks rikkas innimenne olli, ja se ehhtas ennast purpuri ja kalli linnase ridega ja ellas iggapääw röömsaste ja sureste. Agga üks waene olli, Laatsarus nimmi, se olli maas temma wärrawa ees täis paisesid ja püdis omma kõhto täis sada, neist leiwa rasokesist, mis rikka laua peält mahhalangsid, agga koeradke tullid ja lakkusid temma paised. Agga se sündis, et se waene surri, ja et tedda kanti inglidest Abraami süllesse, agga se rikkas surri ka ja maeti mahha. Ja kui ta pörgus sures wallus olli, ja ommad silmad ülestöstis, siis näggi ta Abraami kaugelt ja Laatsarust temma sülles. Ja temma hüdis ja ütles: Issa Abraam heida armo mo peäle, ja läkita Laatsarust, et ta omma sõrme otsa wette kastaks ja minno keelt jahhutaks, sest mind waewatasse wägga sesinnatse tullelekes. Agga Abraam ütles: Poeg, mötle, et sa omma head põlwe ommas ellus olled kätte sanud, ja nendasam-

moti. Laatsarus kurtja, agga nüüd römustakse tedda siin ja sind waewatakse. Ja peäle keif on meie ja teie wahhel suur wahhe kinnitud, et need, kes siit tahtwad senna teie jure minna, ei woi mitte, egga need, kes seal on, ei sa seält meie jure tulla.

Kirja tunnistus.

Jessa Abraam, heida armo mo peäle, ja läkkita Laatsarus, et ta omma sörme otsa wette kastaks, ja minno keelt jahhutaks, sest mind waewatakse wägga sesinnatse tullelekes. Luf. 16, 24.

15. Jesus laste söbber.

Jüngrid tullid Jesusse jure ja ütlesid: Kes on kül se surem taewarikiis? Ja Jesus kutsus ühhe lapsokesse ennese jure, ja panni sedda seisma nende keskele, ja ütles: töest minna ütlen teile, kui teie ei põra ümber, ja ei sa kui lapsokessed, siis ei sa teie mitte taewariki. Kes isseennast allandab kui sesinnane lapsoke, se on surem taewarikiis. Ja kui kegi ühhe nisugguse lapsokesse minno nimmel wasto wöttab, se wöttab mind wasto.

Ja nemmad töid ka lapsokessi Jesusse jure, et ta neisse pididi puutma, agga jüngrid söitlesid neid, kes neid temma jure töid. Agga kui Jesus sedda näggi, sai temma meel wägga

haigeks, ja ütles neile: Laste need lapsokessed minno jure tulla, ja ärge keelge neid mitte, sest nisugguste pärralt on Jummal riik. Töest, minna ütlen teile: Kes ial Jummal riti wasto ei wotta kui lapsok, se ei sa mitte senna sisse. Ja ta wöttis neid süllesse ja panni käed nende peäle, ja önnistas neid.

Kirja tunnistus.

Laste need lapsokessed minno jure tulla, ja ärge keelge neid mitte, sest nisugguste pärralt on Jummal riik. Luk. 18, 16.

16. Kristus lähhäb Jerusalemma.

Jesus läts ülles Jerusalemma. Kui nemmad Petwage pole ölli mäe jure tullid, siis lätkitas Jesus kaks jüngrit ja ütles nende wasto: Minge senna allewisse, mis teie kohhal on, ja seddamaid, kui teie senna sisse sate, siis leiate teie ühhe emma eesli fällo kinniseutud, kelle selgas ükski innimenne ep olle istnud. Peästke temma lahti, ja toge tenna. Ja kui tegi teilt küsib: Miks teie tedda lahti peästate? siis üttelge temmale nenda, et Issandal sedda tarwis on. Siis läksid need jüngrid ärra, ja teggid nenda, kui Jesus neid ölli kästnud ja töid se emma eesli fällo, ja pannid ommad rided temma peäle ja pannid tedda temma selga istma. Ja kui temma ölli

minnemas, lautasid rahwas ommad rided tee peäle ja monningad raiusid okse puist ja heitsid tee peäle.

Agga se rahwas, mis eel ja tagga käis, kissendas ja ütles: Hosianna Daweti Poiale! Kidetud olgo, kes tulleb, se kuningas, Issanda nimmel. Hosianna kõrges! Ja Jesus läks Jerusalemma ja pühha kotta ja watas keik läbbi. Ja temma jure tullid pimmedad ja jallotumad pühhas koias, ja temma teggi neid terweks. Ja kui õhto aeg jo kä olli, läks temma wälja Betania nende kahheteistkümnega.

Kirja tunnistus.

Hosianna Daweti Poiale! kidetud olgo, kes tulleb Issanda nimmel, Hosianna kõrges!
Matth. 21, 9.

17. Pühha õhto sömaaeg.

Essimesesl hapnematta leibade päwal tullid jüngrid Jesusse jure ja ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie sulle peame walmistama Pasa talle süa? Temma ütles: Minge linna, ja üks innimenne tulleb teie wasto, se kannab ühhe kruusi wet, käige temma järrel seäl koias, kuhho temma sisse lähhäb, ja üttelge selle koia issandale: Öppetaja ütleb sulle: mo aeg on liggi, ma tahhan sinno jures Pasa talle walmistada ja süa omma jüngrittega. Ja jün-

rid teggid nenda kui Jesus neid olli kästnud, ja walmistafid Pasa talle. Agga kui õhto sai, istus temma mahha laua jure nende kahhetistkümnega. Ja kui nemmad söid, ütles temma: Töest, minna ütlen teile: Üks teie feast annab mind ärra. Ja nemmad said wägga kurwaks ja ütlesid järrestikko temma wasto: Minnaks se ollen? Agga Jesus wastas ja ütles: Se on sesamma, kennele minna sedda pallokest sissekastan ja annan; ja temma kastas sedda pallokest sisse ja andis sedda Judale Simona poiale Iskariotile.

Agga kui nemmad söid, wöttis Jesus leiba ja önnistas ja murdis ja andis omma jüngerittele ja ütles: Wötke, söge, se on minno ihho, mis teie eest antakse. Ja temma wöttis karrikast ja tännas ja andis neile ja ütles: Joge keit seält, se on minno werri, se ue seäduusse werri, mis mitme eest ärrawallatakse pattude andeks andmisseks. Sedda tehke minno mälestusseks.

Kirja tunnistus.

Issand Jesus sel ösel, kui tedda ärraanti, wöttis leiba, tännas, ja murdis ja ütles: Wötke, söge, se on minno ihho, mis teie eest murtakse, sedda tehke minno mälestusseks. Selsammal kombel wöttis temma ka karrika pärrast õhto sömaaega, ja ütles: Sesinnane karrikas on se uus seäduus minno werre sees,

sedda tehke, ni mittokord kui teie sedda jote, minno mällestusseks. 1 Kor. 11, 25.

18. Jesus Ketsemane aedas.

Kui Jesus sedda sai rätinud, läks temma wälja omma jüngrittega ülle Kidroni jõe öllimäele. Siis tulli Jesus nendega ühte moisa, mis hütakse Ketsemaneks; seal olli üks aed, senna sisse läks temma ja temma jüngrid. Ja kui temma senna paika sai, ütles temma nende wasto: Istke seie mahha, kurni ma saan senna läinud ja luggenud. Ja temma wöttis ennesega Peetrust, Jakobust ja Joannest ja hakkas wägga wärrisema ja hirmust abhastust tundma. Ja temma ütles neile: Minno hing on wägga kurb surmani, jäge seie ja walwage. Ja temma läks pissut emale, heitis Ma peäle mahha ja lugges: Minno Issa, kui se woib olla, siis mingo sesinnane karrikas minnust möda, ommeti mitte nenda, kui minna tahhan, waid kui sinna tahhad. Ja temma tulli jüngritte jure, leidis neid maggamast, ja ütles Peetrussele: Simon maggad sa? Mendaks teie ei suda ühte tundi minnoga walwada? Ja temma läks jälle ärra ja lugges ja ütles seddasamma asja. Ja temma tulli taggasi ja leidis neid ta maggamast. Ja temma jättis neid ja läks ta ärra, ja lugges kolmat forda. Ja kui ta surmaga olli woitlemas, pallus temma Jummalat kange-

minne; agga temma higgi olli kui werrepis-
sarad, need langsid Ma peäle.

Agga üks ingel näitis ennast temmale tae-
wast ja kinnitas tedda. Ja temma tulli kol-
mat puhko ja ütles: Mäggage pärrast ja hin-
gäge, se tund on tulnud, wata, innimesse
Boeg antakse ärra pattuste kätte. Tõuske
ülles, läkki ärra, wata, se kes mind ärraan-
nab, on liggi tulnud. Agga kui temma alles
räkis, wata, siis tulli Judas, üks neist kahhe-
teistkümnest, ja temmaga paljo rahwast möö-
kade ja nuiadega üllemist preestrist ja rahwa
wannemist läkkitud. Ja se, kes tedda ärra-
andis, olli neile tähhe annud ja üttelnud:
Kellele ma suud annan, se on sesamma, tedda
wõtke kinni ja wige julgeste ärra. Ja warfi
tulli temma Jesusse jure ja ütles: Terre Rab-
bi, ja andis temmale suud. Agga Jesus üt-
les temmale: Judas annad sinna suandmis-
sega innimesse Poia ärra? Siis tullid nem-
mad temma jure, pistsid käed temma külge ja
wõtgid tedda kinni ja saatsid tedda üllema
preestri Kaiwa kotta, ja temma jure ollid keif
wannemad ja kirjatundjad kokko tulnud.

Kirja tunnistus.

Abba Issa, kui se woib olla, siis mingo
sesinnane karrikas minnust möda, ommeti mitte
nenda, kui minna tahhan, waid kui sinna
tahhad. Matth. 26, 39.

19. Jesus Pilatusse ees.

Üllem preester küsis Jesuselt: Sinnaks olled se Kristus, selle kidetud Jummalaga Poeg? Ja Jesus ütles: Ma ollen se; ja teie peate näggema innimesse Poia istwad Jummalaga wäe parremal polel ja tulleswad taewa pilwedega. Siis kärristas üllem preester ommad rided löhti ja ütles: Temma on Jummalat teotanud, mis meil ennam tunnistust tarwis on? Mis teie arwate? Nemmad keik moistsid kohhut ja ütlesid: Temma on surma wäart. Siis süllitasid nemmad temma filmi ja löid tedda kõrwa äre ja ütlesid: Moista meile kui prohwet, Kristus, kes se on, kes sind löi.

Ja warsi warra hommiko piddasid üllemad preestrid wannemattega ja kirjatundjattega nou, ja siddusid Jesusi kinni, ja wisid tedda Pilatusse, Mawallitseja jure ja ütlesid: Tedda olleme meie leidnud, et ta rahwast ärrapörab ja kelab Keisrile kohto rahha andmast ja ütleb ennast Kristusse ühhe kuningaga ollewad. Pilatus küsis temmalt ja ütles: Olled sinna Juda rahwa kuningas? Jesus wastas: Jah, ollen. Ja üllemad preestrid kaebasid paljo temma peäle. Pilatus ütles temma wasto: Eks sa middagi ei wasta, wata, kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad. Agga Jesus ei wastand ennam ühtegi, nenda et Mawallitseja sedda wägga immeks panni. Pi-

latus ütles üllema preestride ja rahwa wasto: Minna ep olle sest innimessest ühtegi süüd leidnud, sepärrast tahhan ma tedda karristada ja lahti lasta, sest et ta piddi Pühhiks rahwale ühhe wangi lahti lastma. Agga keit se hull küssendas wägga ja ütles: Sukka tedda ärra ja lasse meile Parrabast lahti. Parrabas agga olli ühhe mäsfamisse ja tapmissse pärrast wangitorni heidetud. Siis hüdis Pilatus ta nende wasto ja tahtis Jesust lahti lasta. Agga nemmad karjusid wasto ja ütlesid: Eo tedda risti! Eo tedda risti! Agga temma ütles kolmat puhko nende wasto: Mis sefännane siis kurja teinud? ma polle temmast ühtegi surma süüd leidnud. Agga nemmad küssendasid weel ennam ja ütlesid: Eo tedda risti! Nüüd andis Pilatus Jesust söa meeste kätte, et tedda piddi piitsoga pekstama ja risti podama. Agga soämehhed wisid tedda ärra sinna kotta, mis on kohto paik, ja punnusid ühhe kibbowitsa kroni ja pannid sedda temma pähha ja andsid pilliroo temma parrema kätte, ja heitsid temma ette põlweli mahha, naersid tedda, ja ütlesid: Terre Juda rahwa kunnigas! Ja nemmad süllitasid temma peäle ja wötsid sedda pillirogo ja löid sega temma pähha. Ja kui nemmad tedda said naernud, wötsid nemmad se mantli temma seljast ärra ja pannid temma ommad rided temma selga, ja wisid tedda wälja, et nemmad tedda piddid

risti löma. Ja kui nemmad wälja läksid, leidsid nemmad ühhe innimesse, kes Kireni linna mees, Simon nimmi, sedda sundsid nemmad, et ta temma risti pididi kandma.

Kirja tunnistus.

Teie peate näggema innimesse Poia istwad Summala wäe parremal polel ja tulleswad taewa pilwede peäl. Matth. 26, 64.

20. Jesus Kolgata mäe peäl.

Ja kui nemmad senna paika said, mis hütakse Kolgataks, se on ärraselletud Bealae asse, löid nemmad tedda ja need kurjateggiad sinna risti, teist parrema, teist pahhema pole agga Jesust keskele. Agga Pilatus kirjotas ka ühhe peäle-kirja ja panni sedda risti külge, agga se olli kirjotud: Jesus Naatsaretist Juda rahwa Kuningas. Jesus agga ütles: Issa anna neile andeks, sest nemmad ei tea mitte, mis nemmad tewad. Agga nemmad jaggasid temma rided ja heitsid liisko nende pärrast. Ja rahwas seisis seäl waatmas. Ja üllemadke irwitasid tedda nendega ja ütlesid: Muud on ta aitnud, isseennast ei woi ta mitte aidata; kui temma Israeli kuningas on, siis astko temma nüüd risti peält mahha, siis tahhame meie tedda uskuda. Agga üks neist kurjateggiaist, kes ollid üllespodud, teotas tedda

ja ütles: Kui sa olled Kristus, siis aita isseennast ja meid. Agga se teine kostis ja sõitles tedda, ja ütles: Eks sinnagi ei karda Jummalat? Meie same kätte, mis meie tööväärt on, agga sesinnane ep olle ühtegi pahha teinud. Ja temma ütles Jesusse wasto: Issand möttele minno peäle, kui sa omma kuningriiki tulled! Ja Jesus ütles temmale: Töest, minna ütlen sulle, tänna pead sa minnoga Paradisis ollema. Agga liggi kuendamal tunnil siis sai pimmedus keik ülle se Ma ühheksamast tunnist sadik. Ja päike läks pimmedaks. Ja ühheksamal tunnil küssendas Jesus sure heäleaga ja ütles: Minno Jummal, minno Jummal! miks sa mind olled mahhajatnud? Pärrast ütles temma: Mul on janno! Ja nemmad täitsid ühhe käsna ädikaga ja pistid sedda pilliroo otsa ja jootsid tedda. Kui näud Jesus sedda ädikast sai wötnud, ütles ta: Se on lõppetud, Issa sinno kätte annan ma omma waimo! ja nõrgutas pead ja heitis hinge.

Ja wata, se ettepodud tek keige pühhama paiga ees templis karrisest keskelt löhti. Ja Ma warrisest, ja kaljud löhtsid ja hauad lätsid lahti. Agga se pealik, kes temma kohhal seisis, ütles: Töest sesinnane inimenne olli Jummalaga Poeg: Ja üks neist sõamehhist pistis oddaga temma külge, ja seddamaid tulli werri ja wessi wälja.

Ja kui õhto kätte sai, tulli üks rikkas mees Arimatiast, Jofey nimmi, kes ka isse Jesusse jünger olli, se läks Pilatusse jure, ja pallus ennesele Jesusse ihho. Ja Pilatus andis se ihho Jofeyile. Ja Jofey wöttis Jesusse ihho ja mähkis sedda puhta kalli linnase ride sisse ja panni sedda ennese ude hauda, mis temma on lastnud raiuda kaljo sisse, ja weretas ühhe sure kiwwi hana ukse ette ja läks ärra.

Kirja tunnistus.

Se on lõppetud. Issa sinno kätte annan ma omma waimo. Luk. 23, 46.

21. Jesusse üllestousminne.

Ja kui se hingamisse pääw sai möda läinud, ostis Maria Magdalena ja Maria Jakobusse emma, ja Salome kallid rohhud, et nemmad piddid tulles ja tedda woidma. Ja esimesel näddala päwal tullid nemmad wägga warra päwa toustes hana jure. Ja wata, suur mawärriseminne sündis. Sest Issanda ingel tulli taewast mahha, ja weretas se kiwwi hana ukse eest ärra ja istus senna peäle. Ja temma näggo olli otsego walk ja temma rided walged kui lummi. Agga se ingel ütles nende naestele: Ärge kartke teie mitte, sest ma tean, et teie otsite Jesusi, kes risti lödud. Tedda ep olle siin, temma on üllestousnud, nenda kui temma on ütelnud. Tulge tenna, wa-

dage se asse, kus Issand on magganud; ja minge ussinaste ärra ja üttelge temma jüngrittele, et temma on surnuft üllestoufnud. Ja nemmad läksid ruttuste haua jurest ärra, kartussega ja sure rõmoga, ja jooksid sedda temma jüngrittele kulutama. Ja kui nemmad ärraläksid, siis tulli Jesus nende wasto, ja ütles: Terre! Agga nemmad tullid temma jure ja hakkasid temma jalge ümber ja kummardasid tedda. Siis ütles Jesus neile: Urge kartke mitte, minge, kulutage minno wendadele, et nemmad Kalilea male lähhawad, ja seal sawad nemmad mind nähha. Ja need-sammad läksid, ja kulutasid sedda teistele; ei neidki nemmad usfnud.

Kirja tunnistus.

Urge kartke teie mitte, sest ma tean, et teie otsite Jesust, kes risti on lödud. Tedda ey olle siin, sest ta on üllestoufnud, nenda kui temma on üttelnud. Matth. 28, 5. 6.

22. Need jüngrid Emmaussest.

Kaks nende jüngrittest ollid minnemas sel-sammal päwal ühte allewisse, selle nimmi- olli Emmaus. Ja nemmad räkisid issekestis kei-gist neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis, kui nemmad teine teisega jutto aiasid, tulli Jesus isse nende jure ja käis nendega, agga nemmad ei tunnud tedda mitte. Ja

temma ütles nende wasto: Mis kõnned need on, mis teie issekeskis kõnnelete käies, ja ollete kurwanäolised? Agga üks, Kleopas nimmi, wastas ja ütles temmale: Sinnaks üksi kui woõras ellad Jerusalemmas, ja ei olle teada sanud, mis neil päwil seälsammas on sündinud? Jesus ütles neile: Mis siis? Agga nemmad ütlesid temmale: Sedda, Jesussest Naatsaretist, kes olli prohwet, wäggew teggudest ja sannast Jummalala ja keige rahwa ees. Kuida meie üllemad preestrid ja wanemad tedda on surma kohto alla ärraannud, ja tedda risti lõnud. Agga meie lootšime, et ta piddi sesamma ollema, kes Israeli rahwast piddi ärralunnastama, ja peäle se keit on tänna kolmas pääw, kui se on sündinud. Agga ka monningad naesed meie seast on meid ärraehmatanud, kes warra hommiko haua jure ollid tulnud. Ja kui nemmad temma ihho ei leidnud, tullid nemmad ja ütlesid ennast ka inglide näo näinud, kes ütlewad tedda ellawad. Ja monningad meie seast läksid haua jure ja leidsid nenda, kui need naesed ka ütelnud, agga tedda ennast ei näinud nemmad mitte. Ja temma ütles nende wasto: Oh teie rummalad ja süddamest pittkaldased sedda keit uskuda, mis prohwetid on rätinud. Eks Kristus sedda piddand kannatama ja omma au sisse minnema. Ja temma hakkas Mosesest ja keikist prohwetidest ja selletas neile

ärta feige kirjade sees fedda, mis temmast olli kirjotud. Ja nemmad said se allewi liggi, kuhho nemmad lätsid, ja temma teggi ennast emale minnema. Jä nemmad pallusid tedda wäggise ja ütlesid: Jä meie jure, sest öhto jouab, ja pääw werib; ja temma läts sisse nende jure jäma. Ja kui ta nendega laudas istus, wöttis temma leiba, önnistas ja murdis ja andis neile. Siis pääsid nende filmad lahti, ja nemmad tundsid tedda ja temma kaddus nende eest ärra. Ja nemmad ütlesid teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei põllend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärrafelletas?

Kirja tunnistus.

Oh teie rummalad ja süddamest pitkaldased fedda keif uskuda, mis Prohwetid on räkinnud. Eks Kristus fedda piddand kannatama ja omma au sisse minnema. Luk. 24, 25 n. 26.

23. Jesusse taewaminne.

Pärrast ülestoustmist näitis Jesus ennast jälle jüngrittele nellikümmend päwa ja räkis Jummalad rigi asjad ja ütles nende wasto: Minnule on antud keif melewald taewas ja Ma peäl, sepärrast minge ja öppetage keif rahwast ja ristige neid Issa ja Poia ja pühha Waimo nimmel ja öppetage neid piddama keif, mis minna teid ollen käsknud. Kes ussub,

ja kedda ristitakse, se peab õnsaks sama, agga kes ei ussu mitte, tedda peab hukka moistetud sama. Ja wata, minna ollen teie jures mailma otsani.

Kui nemmad wimist korda kous ollid, käs-
kis temma neid, et nemmad ei piddand Jeru-
salemast ärraminne, waid Issa tootust
ootma. Sest Joannes on kül weega risti-
nud, agga teid peab pühha Waimoga risti-
tama ei mitte kaua pärrast neidsinnatsid päewi.
Agga temma wiis neid wälja Petaniast ölli-
mäele, ja töstis omma käed ülles ja õnnistas
neid. Ja kui ta neid õnnistas, tösteti tedda
nende nähhes ülles, ja pilw wöttis tedda ülles
nende silma eest ärra. Ja kui nemmad ütsi
silma taewa pole waatsid, kui temma ärraläks,
wata, siis seisid nende jures kaks meest walgis
ridis, kes ka ütlesid: Kalilea ma mehhed, mis
teie seisate ja watate ülles taewa? Sesinnane
Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab
tullema selsammal kombel, kui teie tedda ollete
näinud taewa üllesminnewad. Ja kui nem-
mad tedda said kumardanud, läksid nemmad
taggasi Jerusalemma sure römoga. Ja nem-
mad ollid allati pühhas koias, kiitsid ja tän-
nasid Jummalat.

Juda assemel wallitses Issand Mattiat, ja
tedda arwati nende ühheteistkümmne Apostili sekka.

Kirja tunnistus.

Mul on antud keif melewald taewas ja

Ma peäl, sepärrast minge ja õppetage keif rahwast ja ristige neid Issa ja Poia ja pühha Waimo nimmel ja õppetage neid piddama keif, mis minna teid ollen käsknud. Kes ussub ja kedda ristitakse, se peab õnsaks sama, agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetud sama. Matth. 28, 18. 19.

24. Nellipühhi.

Kui nellipühhi pääw kätte sai, siis ollid jüngrid keif ühhel mehel kous. Ja taewast sündis äkkitselt üks kohhiseminne otsego kange tuul olleks puhhunud ja täitis keif sedda kodda, kus nemmad istisid. Ja neist nähti kui lõhhu- tud tulle keled, ja se seisis iggaühhe peäle nende seast. Ja nemmad said keif täis pühha Waimo, ja hakkasid räkima teisi keli, nenda kui se Waim neile andis selgeste üllesräkida. Agga Jerusalemmas ollid Juda rahwas ellamas, jummalakartlikud mehhed keigesugguse rahwa seast, mis taewa al on. Kui nüüd sesinnane heäl sündis, siis tulli rahwa hulk kokko, ja said ommas mõttes seggaseks, sest iggaüks kulis neid omma kele murde räkivad. Ja nemmad ehmatasid keif ärra, ja pannid immeks ja ütlesid teine teise wasto: Mis se kül peaks ollema? Agga Petrus seisis nende ühheteißkümnega ja räkis neile selgeste: Israeli rahwa mehhed, kuulge needsinna sed sannad: Jesust Naatsaretist, Jummalast teile arwa-

Ikküks tehtud meest wäe ja immeteggudega ja tähtedega, seddasinnast on teie wannemad wõtnud ja naeltega kinnilõnud ja ärratapnud. Seddasinnast Jesust on Jummal surmast üllesärratanud, selle asja tunnistajad olleme meie teik. Temma on nüüd Jummal parrema käe läbbi üllendatud ja on pühha Waimo wäljawanud.

Agga kui nemmad sedda kuulsid, siis läts se nende läbbi süddame ja ütlesid: Mehhed, wennad, mis peame meie teggema? Peetrus ütles nende wasto: Barrandage meelt ja iggaüks teie seast lasto ennast ristida Jesusse Kristusse nimme peäle pattude andeksandmisses, ja siis peate teie pühha Waimo anni sama. Kes nüüd heal mehel temma sanna wasto wõtsid, neid ristiti, ja sel päwal kogguti nende jure liggi kolm tuhhat hinge. Agga nemmad jäid allati Apostlide õppetusse ja ossasamisse ja leiwamurdmisses ja palwette fisses.

Kirja tunnistus.

Barrandage meelt ja iggaüks teie seast lasto ennast ristida Jesusse Kristusse nimme peäle pattude andeksandmisses, siis peate teie pühha Waimo anni sama. Apost. tegg. 2, 38.

26. Ingel peästab Peetrust wangitornist.

Agga sel ajal pistis kuningas Herodes

kät nende külge, et ta monnile sest koggodus-
sest piddi kurja teggema, ja tappis Jakobust
moögaga ärra. Ja kui ta näggi, et se Juda
rahwa mele pärrast olli, siis hakkas temma ka
Peetrust kinniwõtma, heitis tedda wangitorni
ja andis tedda sõameeste kätte hoida; agga
koggodussest tehti löymatta palwet Summala
pole temma eest. Peetrus maggas kahhe sõa-
mehhe wahhel, kahhes raud ahhelas kinni, ja
hoidjad ukse ees hoidsid wangitorni. Ja wata,
Issanda ingel seisjis seäl ja walgus paistis
seäl toas, agga temma löi Peetrusse külge ja
ärratas tedda ülles ja ütles: Touse ussinaste
ülles, ja temma ahhelad laugsid temma kätte
peält mahha. Ja se Ingel ütles temma wasto:
Panne wö wöle, panne ommad kingad jalga
ja panne ennese kue selga ja käi minno järrel.
Agga kui nemmad essimessest ja teisest wahhist
said läbbikainud, said nemmad raud wärrawa
ette, mis sinna lähhäb, se läks isseennesest
neile lahti; ja nemmad läksid wälja ja käisid
üht ulitsat möda eddasi, ja se ingel lahkus
seddamajd temmast ärra. Ja kui Peetrus enne-
ses hakkas jälle öiete moistma, ütles temma:
Müüd tean minna töeste, et Issand omma
Ingli on läkkitanud ja mind on ärrapeästnud
Herodesse käest ja keigest Juda rahwa oot-
missest. Ja temma tulli selle koia jure, kuhho
mitto ollid kokkotulnud ja lugesid. Agga
kui Peetrus jalgwärrawa peäle kopputas, tulli

üks tüdruk, Rode nimmi, wälja kulama. Ja kui ta Peetrusse heält tundis, ei teinud temma wärrawat mitte lahti römo pärrast, waid jooksis sisse ja kulutas, et Peetrus wärrawa tagga seisis. Agga nemmad ütlesid temma wasto: Sa jamsid; agga ta tunnistas kowwaste. Agga Peetrus jäi weel kopputama, ja kui nemmad lahti teggid, siis näggid nemmad tedda ja ehmatafid ärra. Agga temma löi käega nende pole, et nemmad piddid wait olla, ja räkis neile, kuidas Issand tedda olli wangitornist wäljasaatnud ja ütles: Kulutage sedda Jakobussele ja wendadele. Ja ta läks wälja ja läks ärra teise paika.

Agga Herodesst löi pea üks Jummalaga in-
gel, ja tedda södi ärra ussidesst ja heitis hinge.
Agga Jummalaga saana kaswis ja wössus.

Kirja tunnistus.

Nüüd tean minna töeste, et Issand omma ingli on läkkitanud, ja mind on ärrapeästnud Herodesse käest. Apost. tegg. 12, 11.

26. Paulus pörab Jesusse pole.

Saulus, üks noormees Tarsussest, pillutas sedda koggodust, läks möda koddasid, tõi wälja mehhi ja naesi, ja andis neid ärra wangi. Temma läks üllemapreestri jure, ja pallus tem-
malt ramatuid Tamaskusse linna koggoduste kätte, kui ta ial monned piddi leidma usso tee peäl ollemast, ni hästi mehhed kui naesed, et

temma neid woiks kiinnisidduda ja Jerusalemma wia. Agga kui ta olli minnemas ja Tamaskusse liggi sai, siis paistis äkkitselt temma ümber walguft taewast. Ja temma langes Ma peäle mahha, ja kulis ühhe heäle, mis temmale ütles: Saul, Saul, miks sa mind takkakiusad? Saul ütles: Issand kes sa olled? Agga Issand ütles: Minna ollen Jesus, kedda sa takkakiusad; se tulleb sulle raskeks, astla wasto takka ülleslüa? Siis ütles temma wärristes ja ehmates: Issand, mis sa tahhad, et ma pean teggema. Issand ütles temmale: Touse ülles ja minne linna, ja seäl peab sulle ööldama, mis sa pead teggema. Agga need mehhed, kes temmaga ollid, seifid ja ollid ehmatud, kuulsid kül sedda heält, agga ei näinud keddagi. Agga Saulus touis ülles maast, ja kui ta ommad silmad lahti teggi, ei näinud temma keddagi; agga nemmad tallotasid tedda käsipiddi ja wisid tedda Tamaskusse linna. Ja temma ei näinud kolmil päiwil, ja ei sõnud egga jonud middagi.

Agga Tamaskuseses olli üks jünger, Ananias nimmi, selle wasto ütles Issand ühhes näggemisses: Ananias! ja temma ütles Issand, wata siin ma ollen. Agga Issand ütles temma wasto: Wotta kätte, ja minne senna ulitsale mis öigeks hütakse, ja küssi Juda koias ühhe järrele, Saulus nimmi, kes Tarsusfest, fest wata, temma pallub Jummalat. Agga Ananias wastas: Issand, ma ollen mitmest kuul-

nud sest mehhest, kui palju kurja temma sinno pühhadale Jerusalemmas on teinud. Ja temmal on siin lubba üllemilt preestridelt keit sidduda, kes sinno nimme appi hüüdwad. Agga Issand ütles temma wasto: Minne, sest sesinnane on mulle üks ärrawallitsetud asti, et ta minno nimme pagganatte kuningatte ja Israeli laste ette peab kandma. Siis läks Ananias ärra, ja sai senna kotta, ja kui temma kät sai temma peäle pannud, ütles temma: Saul, wend, Issand on mind läkkitanud, et sa omma näo pead jälle sama ja täis sama pühha Waimo.

Ja seddamaid puddus temma filmade peält otsego sommuksed, ja temma sai warsi omma näo jälle ja toufis ülles, ja tedda ristiti. Ja kui ta sai leiba wõtnud, sai temma tuggewamaks. Saulus olli monda päwa jüngritte jures Tamaskusfes. Ja warsi fulutas temma foggodusse koddade sees Kristust, et sesinnane on Jumala poeg. Saulus hüti ka Paulusfeks.

Kirja tunnistus.

Sesinnane on mul üks ärrawallitsetud asti, et ta minno nimme pagganatte ja kuningatte ja Israeli laste ette peab kandma. APOST. tegg. 9, 15. Sepärrast tahhan minna sind kita pagganatte seas ja sinno nimmele mängides laulda. Rom. 15, 9.

Meie Issanda Jesusse Kristusse arm olgo teie keikidega! Amen.

